

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL

CELOVEC, PETEK, 17. MAJ 1985

ŠTEV. 20 (2226)

OB 40-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM IN 30-LETNICI DRŽAVNE POGODBE:

Potrebna nam je borbena enotnost kakor nas je združevala v narodnoosvobodilni borbi

Medtem ko po vsej Evropi praznujejo 40-letnico zmage nad fašizmom, v Avstriji obhajajo le obletnico obnove demokratične republike. Posebno značilno je to na Koroškem, kjer se omejujejo na obletnico prevzema oblasti iz rok nacističnih oblastnikov — zato ta Koroška tudi prezira protifašistični boj, prezira žrtve, ki smo jih v tem boju doprinesli zlasti koroški Slovenci.

Da bi to obletnico dostojno proslavili, smo načrtovali skupno zborovanje obeh osrednjih organizacij, kjer bi se spomnili dogodkov pred 40 in 30 leti, pa spregovorili posebej tudi o današnjem trenutku, ko grozi nevarnost združenega napada strankarske troedinosti na dvojezično šolstvo. V tej situaciji, ki terja od nas borbena enotnost, je bilo za nas samo po sebi razumljivo, da bo na prireditvi zapel tudi Koroški partizanski pevski zbor — toda Narodni svet koroških Slovencev je to odklonil.

Govorniki na skupnem zborovanju: Wieser (levo), Gsettner (v sredini), Grilc (2. z desne)

Tako je na ponedeljskem zborovanju odbornikov in krajevnih funkcionarjev obrazložil tajnik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm, zakaj je prvi del prireditve le v okviru ZSO. „Kakor polpretekla zgodovina v Avstriji še ni premagana, tako se tudi pri nas nekateri sramujejo naše polpretekle zgodovine — dobe narodnoosvobodilne borbe,“ je dejal govornik. „Vendar smo usodno povezani in moramo v življenjskih vprašanjih, kot je predvsem šolstvo, kljub vsem različnim pogledom najti skupno govorico. Če hočemo odbiti združen napad na dvojezično šolo, moramo ohraniti enotnost — toda obenem bo treba raziskati zgodovino in razčistiti vprašanja, ki so privedla do sporov.“

Zborovanje ZSO, na katerem se

Poljani, je dejal govornik in naglasil, da moramo biti ponosni na ta naš prispevek k zmagi nad fašizmom, ki je bil največji v naši zgodovini in ki ga danes priznavajo po vsej Evropi, le doma na Koroškem ga zamočijo. Ko je govoril o šolskem vprašanju in o združenem napadu na dvojezično šolstvo, pa je predsednik ZSO poudaril, da je položaj izredno resen, zato je — kakor v času NOB — potrebna največja akcijska enotnost vseh narodno zavernih sil, vseh slovenskih organizacij in predvsem ZSO in NSKS.

Tudi predsednik NSKS Matevž Grilc se je spomnil žrtev, ki smo jih koroški Slovenci doprinesli v boju proti fašizmu in s tem tudi za svojo enakopravnost. O avstrijski manjšinski politiki je dejal, da je to asimilacijska politika: gre za poskus „dokončne rešitve“ v smislu Rainerjeve oporoke — za likvidacijo slovenske narodne skupnosti. Temu se moramo upreti z vsemi močmi ob podpori demokratičnih sil večinskega naroda.

V imenu nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezične šole je spregovoril univ. prof. dr. Peter Gsettner, ki je podal zanimiv pregled razvoja protislovenske politike na Koroškem ter zlasti obrazložil problematiko manjšinskega šolstva (glavne misli iz njegovih izjav objavljamo na 8. strani — op. ured.).

Prav tako kritične so bile ugotovitve diskutantov. Po eni strani so veljale odgovornim dejavnikom v državi in deželi, katerih odnos do manjšin nikakor ne more biti v čast Avstriji. V tem okviru je bilo izraženo ogorčenje tudi zaradi nerazumljivega nastopa proti bivšim partizanom pri spominski svečanosti na celovškem pokopališču. Po drugi strani pa je kritika veljala tudi lastnim organizacijam in posameznim njihovim funkcionarjem („Ne moremo razumeti, da se nekateri upirajo borbeni pesmi ravno v trenutku, ko nam je najbolj potrebna borbena enotnost, kakor nas je združevala v narodnoosvobodilni borbi“), ki je izzvenela v opozorilu: Če naši generali ne bodo dovolj odločni, jih bomo pač odstavili.

Kot zaključek zborovanja je bila sprejeta resolucija, katere besedilo objavljamo na posebnem mestu.

Ob 40-letnici zadnjih bojov v drugi svetovni vojni

bo v soboto 18. maja ob 9. uri
v Poljani pri Prevaljah

osrednja proslava svobode in miru

ki bo glavna slovenska proslava 40-letnice zmage nad fašizmom
in osvoboditve.

Da bi se prireditve lahko udeležilo čim več ljudi tudi iz naših krajev, je Zveza koroških partizanov organizirala za prevoz poseben avtobus (prispevek na osebo 100 šil.), ki bo odpeljal ob 6.30 uri izpred Posojilnice v Ločilu in potem preko Malošč, Šentjakoba, Bistrice v Rožu in Kotmare vasi v Celovec (Gasometergasse 10), kjer se bodo

lahko pridružili še udeleženci iz Celovca in okolice ter iz Borovlj, Sel in Slovenjega Plajberka. Udeležence iz Podjune pa vabimo, da se na prireditev peljejo z lastnimi vozili.

Svojo udeležbo prijavite v pisarni Zveze koroških partizanov, Celovec, Gasometerg. 10, telefon 0 42 22 - 32 5 50.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

30 let nezadovoljstva Slovenski protest pred parlamentom

V sredo 15. maja, torej na dan 30-letnice podpisa avstrijske državne pogodbe, je Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju skupno z osrednjima organizacijama koroških Slovencev pripravil pred avstrijskim parlamentom protestno manifestacijo. Ob istem času je bila v Belvederu uradna proslava obletnice državne pogodbe z udeležbo zunanjih ministrov držav-podpisnic in sopolisnic tega mednarodnega dokumenta.

Na protestni manifestaciji, kjer so spregovorili predstavniki KSSSD in avstrijskih visokošolcev ter slovenskih osrednjih organizacij, je bilo opozorjeno, da Avstrija svojih obveznosti iz državne pogodbe zlasti glede manjšinske zaščite še vedno ni izpolnila. Udeleženci so se zavzeli za prepoved protimanjšinske in neonacistične agitacije, izrekli so se proti sleherni politiki apartheida na Koroškem ter zahtevali dosledno izpolnitev člena 7 državne pogodbe.

Koroška SPÖ na liniji KHD in FPÖ

Na deželnem kongresu koroške SPÖ, ki je bil minulo soboto v Celovcu, je predsednik stranke deželni glavar Wagner napovedal, da je koroška SPÖ za rešitev manjšinskošolskega vprašanja izdelala predlog, ki bo omogočil rešitev v smislu gesla „Vsakemu Korošcu tisto šolo, ki jo želi“ in da bo ob tem upoštevano načelo pravice staršev.

V prvem komentarju sta tajnik ZSO Marjan Sturm in predsednik NSKS Matevž Grilc v skupni izjavi ostro zavrnila Wagnerjevo napoved, češ, da pomenijo osvojitve zahtev koroškega Heimatdiensta. V resnici pomeni taka rešitev uvedbo geto-šol in središčnih šol v smislu zahtev KHD in FPÖ, sta poudarila zastopnika slovenskih osrednjih organizacij; tako rešitev pa predstavlja slovenske narodne skupnosti odklanja z vso odločnostjo.

Nasprotno pa sta KHD in FPÖ-Haider Wagnerjevo napoved že „pozdravila z zadoščenjem“, da koroška SPÖ sprejema zahteve KHD in FPÖ.

ZADNJA VEST:

Člen 7 ni izpolnjen!

Med udeleženci uradne proslave 30-letnice državne pogodbe je bil tudi zvezni sekretar za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Ralf Disdarevič. Ob prihodu na Dunaj, ko je predstavnikom Avstrije čestital, jih je posebej tudi opozoril, da Avstrija še ni v celoti izpolnila svojih pogodbenih obveznosti in da člen 7 slej ko prej ni izpolnjen.

PREBERITE

- Na Koroškem se sramujejo aktivnih borcev proti fašizmu
- Pomlad slovenske pesmi v Žvabeku
- Ne vsak zase - ne vsak po svoje
- Ni šolske ureditve, ki bi mogla zadovoljiti manjšino in hkrati njene nasprotnike

Zgodovinska resnica in dejstvo je, da je naš narod, ki avtohtono živi na Koroškem nad tisoč let, predvsem od plebiscita naprej izpostavljen nasilnim asimilacijskim in germanizacijskim pritiskom.

Višek te politike je bil prav gotovo poskus nacističnega režima, rešiti takomenovano koroško vprašanje s pregonom koroških Slovencev iz njihovega naseljenega območja. Izseljevanje več sto družin aprila 1942 je rodilo antifašistično osvobodilno gibanje, ki se je uvrščalo v široko fronto antifašističnih gibanj v Evropi. S tem bojem so koroški Slovenci prispevali dostojen delež k zmagi nad fašizmom. V tem boju pa so koroški Slovenci imeli tudi veliko žrtev: selške žrtve, Peršmanovi grobovi, nad 50 partizanskih grobišč, grobovi izseljencev in KZ-larjev spominjajo na čas morije in opominjajo nas vse, da se z vsemi močmi borimo in prizadevamo za mir in sožitje ter proti nacionalizmu in šovinizmu.

Prav zaradi tega smo z veliko žalostjo in hkrati z ogorčenjem spoznali, da uradna Koroška po 40 letih niti ne omenja prispevka koroških Slovencev k zmagi nad fašizmom, kaj šele, da bi se spomnila antifašističnih žrtev. Nasprotno:

40 let po drugi svetovni vojni uradna Koroška proslavlja kot antifašistične borbe v smislu moskovske deklaracije ljudi, ki so imeli v letih 1938–1945 pomembne funkcije v nacističnih strukturah.

Vse kaže v to, da je oporoka gauleiterja Rainerja na Koroškem še vedno živa in prisotna, ki je namreč 7. maja, ko je predajal oblast naslednikom, dejal po radiu, da bo-

vijo prevzem oblasti iz nacističnih rok.

Ogorčeno protestiramo proti takemu načinu potvarjanja zgodovine, ne samo zaradi zgodovine same in pietete ter globokega spoštovanja do antifašističnih žrtev, temveč tudi zaradi tega, ker kot avstrijski državljani in demokrati ne moremo in ne smemo akceptirati, da bi se Rainerjeva oporoka še na-

RESOLUCIJA

sprejeta na DELOVNEM ZBOROVANJU obeh osrednjih organizacij
koroških Slovencev dne 13. maja 1985 v Celovcu

Slovenska narodna skupnost na Koroškem ob 40. obletnici zmage nad fašizmom in 30. obletnici podpisa avstrijske državne pogodbe ugotavlja, da bistvena določila, ki izhajajo iz člena 7 te pogodbe, tudi po treh desetletjih niso izpolnjena.

do Hitlerjeve ideje na Koroškem živele še naprej in da so mu nasledniki zagotovili, da se nobenemu nacionalsocialistu zaradi članstva v NSDAP ne bo kaj zgodilo in da naj bo bojni klic Korošcev „Koroška svobodna in nedeljiva“. In v tej luči ni naključje, da uradna Koroška v teh dneh ne slavi zmage nad fašizmom, kot se to dogaja drugod v Evropi, temveč na Koroškem sla-

prej lahko uveljavljala na Koroškem.

Bilanca avstrijske manjšinske politike v drugi republiki je iz vidika slovenske narodne skupnosti na Koroškem porazna. Najpomembnejši mejniki tega razvoja so: ukinitve obvezne dvojezične šole leta 1958, napad na dvojezične napise leta 1972, preštevane manjšine in sprejetje zakona o narodnih skupinah

ter izvedbenih odredb leta 1976, ki revidirajo člen 7 in bistveno zožujejo ustavnopravno zajamčene pravice manjšine.

Statistično se izraža ta negativni razvoj v tem, da je slovenska narodna skupnost nazadovala pri ljudskih štetjih v letih 1951 do 1981 za dve tretjini!

Prav sedaj doživljamo nov val agresij manjšini sovražnih sil, ki so sprožile akcijo za ločitev šolarjev v doslej dvojezičnih šolah južne Koroške. Argumenti zagovornikov geto-šol nas živo spominjajo ne samo na Rainerjevo oporoko, marveč — kot je ugotovil tudi bivši predsednik koroškega deželnega sveta Josef Guttenbrunner — sploh na nemško-nacionalistično koncepcijo, ki se še vedno bori za „dokončno rešitev“ manjšinskega vprašanja s popolno germanizacijo slovensko govorečega življa.

Z razočaranjem ugotavljamo, da sta tudi veliki stranki v deželi pripravljeni kloniti v manjšinskošolskem vprašanju nasprotnikom skupne dvojezične šole in prevzeti njihove zahteve. Saj pomeni na videz zelo demokratični predlog deželnega glavarja Leopolda Wagnerja — „Vsak naj dobi svojo šolo“ — v resnici le uvedbo središčnih ali (Dalje na 8. strani)

OB 40-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM:

Na Koroškem se sramujejo aktivnih protifašističnih borcev ...

Za obletnico osvoboditve izpod nacizma je bila prejšnji teden na celovškem pokopališču tradicionalna spominska svečanost pred spomenikom žrtvam za svobodo Avstrije. Ob letošnji jubilejni obletnici so se te svečanosti udeležili tudi uradni predstavniki Koroške. Deželni glavar Wagner je v svojem govoru spomnil, da je na Koroškem tisoč borcev za svobodo padlo kot žrtve fašizma — v zaporih, taborih

ščih in uporu; poudaril je, da njihova žrtev ni bila zaman.

Vendar se je že na tej svečanosti pokazalo, da ima na Koroškem celo obujanje spomina na protifašistični boj in na žrtve fašizma svoje posebne zakonitosti: spominjali so se žrtve fašizma, „prezrli“ pa so aktivne protifašistične borce — partizane. Da bi to popravil, se je poleg zastopnikov treh strankarsko opredeljenih organizacij protifašističnih borcev in žrtve fašizma prijavil k besedi tudi podpredsednik Zveze koroških partizanov Peter Kuhar, da bi spomnil na preganjanje koroških Slovencev in njihov oboroženi upor proti nacizmu. Pa mu besede niso dali — kakor da bi se sramovali aktivnih borcev proti fašizmu!

V kratkem nagovoru, ki pa ga ni smel imeti, je hotel Peter Kuhar v glavnem povedati naslednje:

Ko se po vsej Evropi spominjajo dobe fašizma in zlasti boja za zopetno vzpostavitev svobodnega sveta, se tudi koroški Slovenci spominjamo tistih težkih časov. Spominjamo se naših izseljencev, internirancev in predvsem borcev, ki so fašistom iztrgali orožje iz rok in jih potem premagali. Koroški partizani ne proslavljamo ustanovitve nove koroške vlade, ki so jo nekaj dni pred kapitulacijo osnovali sporazumno z nacisti, temveč se spominjamo časov, ko smo skupaj s poštenimi avstrijskimi demokrati leta 1942 začeli boj proti fašizmu. Ta boj, ki je bil edinstven v okviru tretjega rajha, smo ob podpori zavezniških sil in v tesnem sodelovanju z narodnoosvobodilnim bojem ju-

goslovanskih narodov uspešno vodili vse do končne zmage.

Vendar je bil fašizem takrat premagan le vojaško, kajti sicer so se fašisti zavlekli v vse mogoče urade, ustanove in organizacije; potuhnili so se in šele po letu 1955 spet dvignili glave — zlasti pri nas na Koroškem, kjer smo jim Slovenci ponovno v napoto. Znova nas hočejo potisniti v geto, vzeti nam hočejo tisto, kar smo si sami priborili. Toda ne bo jim uspelo, kot jim ni uspelo uničenje koroških Slovencev v dobi od 1941 do 1945. Zaupamo v poštene avstrijske demokrate, ki ne bodo mirno gledali, kako nam ponovno kratijo pravice. Kakor smo se koroški Slovenci znašli v najtežjih dneh naše zgodovine, tako se bomo znašli tudi v bodoče; to smo dolžni predvsem tistim, ki so darovali vse, kar človek ima — svoje življenje.

... slavijo pa fašiste

Za konec tedna so se na Koroškem spet zbrali iz vseh vetrov sveta hrvaški emigranti, da obudijo spomin na svojo ustaško-fašistično preteklost. Po nastopih v Celovcu so imeli zaključno srečanje v Libuči pri Pliberku, kjer so parirali s svojimi zastavami, kakor da bi še vedno živeli v Paveličevi „nezavisni državi Hrvatski“. Njihov nastop je bil za demokratično javnost izjaven še toliko bolj, ker so zdaj celo ameriške oblasti (ki so desetletja štitele razne fašistične vojne zločince) ugotovile in obsodile grozodejstva ustaškega režima ter sklenile izročitev fašistično-hrvaškega notranjega ministra Artukoviča, znanega kot „hrvaškega Himmlerja“. Le na Koroškem so oblasti slej ko prej naklonjene tem ljudem ter jih negujejo kot „uboge begunce“, čeprav jih nihče ni pregnal, marveč so sami bežali s svojimi nacističnimi gospodarji — gotovo ne brez vzroka.

Obljube, dane pred 40 leti, še vedno čakajo izpolnitve

Kakor smo v našem listu že zapisali, se je praznovanje 40-letnice zmage nad fašizmom v Avstriji bistveno razlikovalo od praznovanja te obletnice v drugih državah. Se posebno očitne so bile te razlike pri nas na Koroškem, kjer uradno praznovanje sploh ni veljalo zgodovinskemu dogodku pred 40 leti, ko je bil fašizem vojaško premagan, temveč obletnici prevzema oblasti. Ravno ta prevzem oblasti pa predstavlja v naši novejši zgodovini dogodek, ki ni le edinstven, temveč predvsem značilen — značilen v tem smislu, da je bila z njim zagotovljena kontinuiteta koroške politike v povsem določenem smislu, namreč v smislu nadaljevanja že tradicionalne koroške protislovenske usmerjenosti.

Danes lahko še tako lepo govorijo o povojnem razvoju — dejstvo je, da je v tem razvoju vedno spet odkriti jasne poteze izpolnjevanja oporoke, ki jo je nacistični guverner Rainer ob predaji oblasti naložil novim oblastnikom: da bodo Hitlerjeve ideje na Koroškem živele naprej, da se nacizem zaradi njihove preteklosti ne bo skril las in da ostane bojni klic Korošcev „Koroška svobodna in nedeljena“.

Ali ni zvesto izpolnjevanje te oporoke, če 40 let po vojaškem zloumu nacizma popraševanja nedvoumno odkrivajo, da je v primerjavi z drugimi predeli Avstrije prav na Koroškem najvišji odstotek ljudi, ki v tej ali oni obliki še vedno gojijo ali vsaj odobravajo nacistično miselnost?

Ali ni zvesto izpolnjevanje te oporoke, če na Koroškem denacijfikacija nikdar ni bila izvedena, temveč

so nacisti na svojih vplivnih položajih predvsem v upravi in v šolstvu ter našli v novih strankah tudi novotariše za svoje politično udejstvovanje?

Ali ni zvesto izpolnjevanje te oporoke, če se pod navidezno patriotskim geslom o svobodni in nedeljeni Koroški v resnici dosledno nadaljuje in celo stopnjuje izrazita protislovenska politika, ki gre tako daleč, da prav ob 40-letnici Slovencev „ukradejo“ ne le jezik, temveč tudi njihovo zgodovino — ko jih celo v uradni publikaciji enostavno zamolčijo?

Morda se bo zaradi teh opozoril čutilo kakšno koroško veličanstvo celo užaljeno — toda dejstva so dejstva in jih z lepimi besedami ni mogoče spraviti iz sveta. Lepe besede so sploh malo vredne, če ostanejo brez odgovarjajočih dejanj.

DVOJEZIČNA ŠOLA NAJ BI POPRAVILA KRIVICE

Na proslavi uradne Koroške minuli teden je predsednik deželnega zbora Josef Schantl, ko je govoril o dogodkih pred 40 leti, med drugim tudi opozoril, da so bile takrat slovenski narodni skupnosti dane obljube, „k katerim se priznavamo še danes in ki se jih je ob gotovih problemih treba tudi spomniti“. Glavna obljuba iz tistega časa je bila, da se z obveznim dvojezičnim šolstvom na narodnostno mešanem ozemlju Koroške popravijo krivice Slovencev in se ustvarijo pogoji za enakopravno sožitje obeh narodov v deželi na podlagi medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

Šolstvo pa je tudi danes glavni problem, ob katerem bi se morali spomniti obljub, danih pred 40 leti!

Ob spomeniku je položila venec tudi Zveza koroških partizanov

Zdaj je čas prijav k dvojezičnemu pouku!

V mesecu maju so na Koroškem vpisovanja šolarjev-začetnikov v ljudsko šolo. To je tudi čas prijav otrok k dvojezičnemu pouku. Izkoristimo to priložnost in poskrbimo, da bo na južnem Koroškem čim več otrok deležnih pouka v obeh deželnih jezikih. O pomenu in vrednosti dvojezične vzgoje govori letak, ki ga je izdal komite za obrambo dvojezične šole.

Ali že veste, da ...

- zgodnje učenje jezikov pospešuje inteligenco?
- prijavlja vedno več nemškokovorečih staršev svoje otroke k dvojezičnemu pouku?
- poučujejo dvojezično samo koroški učitelji, ki imajo izpit za poučevanje na dvojezičnih šolah?
- se v skupni šoli vsak otrok razvija po svojih lastnih zmognostih?
- dosejajo šolarji dvojezičnih šol boljše šolske uspehe kot šolarji enojezičnih šol?
- neposredni kontakt z drugače govorečimi otroki pospešuje sposobnost za učenje novih jezikov?
- je večina svetovnega prebivalstva dvo- ali večjezična?
- da se mirno sožitje razvija iz razumevanja drugih kultur in jezikov?
- je skupna šola na Koroškem model, ki ga druge države lahko posnemajo?
- v 81 ljudskih šolah južne Koroške otroke lahko prijavite k dvojezičnemu pouku!

K dvojezičnemu pouku lahko prijavite začetnike sedaj pri vpisovanju, ali pa jeseni v prvih desetih dneh novega šolskega leta, ko so prijave možne tudi še v 2., 3. in 4. šolskem letu, v kolikor otrok prej še ni bil prijavljen. Vsako leto znova otrok ni treba prijavljati, enkratna prijava velja za vse štiri razrede ljudske šole; pač pa je treba otroke znova prijaviti pri vstopu v glavno šolo, kjer potem prijava pav tako velja za vse štiri razrede.

BISTRA GLAVA

SE UČI SLOVENSKO

Pismo iz Gradišćanske

„Olepšali smo krajevne napise“

Piše Andi Novosel

Na srednjem Gradišćanskem je minulo soboto prvič v javnosti nastopila „Delovna skupnost za večjezično Gradišćansko“.

„Kaj napraviti, da po 30 letih asimilacijske politike škoda ne bi še bolj narasla?“ so se v dosedaj edinstveni razpravi vpraševali pripadniki Romov, Sintov, madžarske in hrvaške narodne skupnosti ter člani gradišćanskih mladinskih organizacij (komunistične in socialistične mladine, mlade ÖVP in katoliške mladine). V posebni resoluciji ugotavljajo udeleženci razprave, da moralna obveznost, ki jo je prevzela Avstrija, sama po sebi še ne zadostuje za preživetje narodnih skupnosti na Gradišćanskem. Treba je manjšine pospeševati, predvsem pa se je treba zavzemati za uresničitev tistih pravic, ki so zajamčene v členu 7.

Delovna skupnost je ob belem dnevu izvedla tudi akcijo, ki so jo razumeli kot prispevek za izboljšanje položaja manjšin na Gradišćanskem: olupšali so krajevne napise. Mladi umetniki so dopoldne izoblikovali sedem tabel s hrvaškimi krajevnimi imeni in jih okrasili z realističnimi in surrealističnimi motivi. Večja skupina ljudi pa je popoldne v „slavnostni poročni povorki“ razvozila te hrvaške napise in jih ob 30-letnici državne pogodbe pritrdila ob

nemške krajevne oznake. Končno je bil nemški napis „oženjen“ s hrvaškim.

Krasno majsko vreme in dobro vzdušje med udeleženci akcije (prišli so iz Gradišćanske, Nižje in Zgornje Avstrije, Stajerske, Koroške in Holandske) je še svoje prispevalo k uspehu akcije. Reakcije prebivalstva so bile deloma zadržane, mnogi pa so odobravalni to akcijo.

Panonski dan je izzvenel zvečer s politično-kritičnim kabaretom, nastopil je Peter Wagner, pevec iz Gradišćanske, skupini Bruji in Pax.

S to akcijo je „Delovna skupnost za večjezično Gradišćansko“ ob jubileju državne pogodbe opozorila na dejstvo, da so etnične skupine bile 30 let izpostavljene močni asimilaciji. Ali se bo to v prihodnjih letih spremenilo, seveda v naprej ne moremo presoditi.

Nekaj pa prav gotovo lahko ugotovimo: tudi v demokratični družbi, ki ni pripravljena izpolniti svojih obveznosti, si morajo pripadniki etničnih skupin sami priboriti svoje pravice.

Da je to mogoče najbolje doseči skupaj, je jasno. Porok za kulturni in demokratični razvoj naše republike pa more biti le skupnost prizadetih, ki po vsej Avstriji sodeluje s tistim delom večinskega prebivalstva, ki ima posluš za naša prizadevanja.

Poslužili so se členu 7: Großwarasdorf je sedaj tudi Veliki Boristof, Nikitsch tudi Filež ...

Pomlad slovenske pesmi v Žvabeku

V Žvabeku, kjer je več let vladalo kulturno mrtvilo, kjer so nekateri že odpisovali slovenski življenj, je v zadnjih letih prišlo do spodbudne pozitivne prosvetne dejavnosti. Sprva so obnovili tamošnje prosvetno društvo „Drava“, katerega odborniki in člani so na novo zaorali ledino. Njihov trud je

kmalu začel roditi sadove, zlasti pri delu z mladino.

Preteklo soboto je KPD „Drava“ v Žvabeku vabilo v farno dvorano na vigradni koncert, kateremu so dali naslov „Dobro jutro sonce“. In res, v Žvabeški dvorani je zasijalo toplo in prijazno sonce, sonce pesmi in glasbe. Z vso pozornostjo smo prisluhnili točkam nastopajočih skupin in sicer oktetu Suha in instrumentalnemu ansamblu Energija, ki ju vodi Bertl Logar, domačin vižarjem, Pevsko instrumentalni skupini, ki nastopa pod vodstvom Rozine Katz, nastopu šolarjev, ki so navdušili s svojo srčnostjo, posebno Barbara in Martin v kratkem prizorčku. Svoje točke pa otroška skupina ni izvajala le v odlični kvaliteti, ampak so skupno napisali tudi melodije in besedila, in sicer pod vodstvom Helge Pistotnik in Vide Krištof. Tudi harmonikaš Hubert Krop je s svojimi vižami izževal navdušenje občinstva. Povezavo celotnega sporeda sta v dopadljivi obliki izvedla Ivanka Katz in Fridl Hirm. Posebnost sporeda pa je bila predstavitev pesmarice Ivanke Polanc, ljudske pesnice iz Suhe pri Labotu, ki je svoja besedila in pesmi posvetila mladini.

Tako smo v Žvabeku doživeli čudovito prireditev, polno sonca in optimizma. Tu se je spet pokazalo, kako je možno v kratkem času ustvariti bogato kulturno dejavnost. Potrebna je le dobra volja, vztrajanje — in ljubezen do domače besede in pesmi. Upajmo, da bodo kulturniki v Žvabeku našli odmevnost tudi v drugih krajih, kjer slovensko kulturno delo miruje. Kajti v Žvabeku in okolici je včasih vladalo mrtvilo, danes pa naši rojaki z mladimi ljudmi razvijajo bogato kulturno dejavnost. Zato odgovornim pri KPD „Drava“ v Žvabeku čestitamo k uspeli prireditvi in želimo, da bi še večkrat nam, soncu in pomladi zapeli v pozdrav.

Med gosti, ki so obiskali sobotno prireditev v Žvabeku, je bil tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris.

PRIZNANJE

V nedeljo, 19. junija 1985, bodo na Dunaju podelili televizijske nagrade za avstrijsko ljudsko izobrazbo 1984.

Med nagrajenci so tudi avtorji dokumentarnega filma o planincu Julijusu Kugyju. To gre za TV-film, ki sta ga skupno izdelali avstrijska televizija in RTV Ljubljana. Nagrade bodo prejeli Željko Kozinc, Helmut Andics, Marjan Ciglič in Manfred Lukas Luderer. Nagrajencem iskreno čestitamo!

Mednarodno pisateljsko srečanje na Bledu

V nedeljo se je na Bledu končalo 18. mednarodno pisateljsko srečanje, ki ga prireja Slovenski center PEN. Vabilu se je odzvalo lepo število pisateljev iz 29 dežel sveta, ki so v hotelu Park na Bledu razpravljali o zelo aktualni temi. Prireditelj je namreč za temo letošnjega srečanja zbral sledeči naslov: Dedni sovražnik s tremi podtemami: 1. Nacionalno, etnično, rasno sovraštvo; 2. Socialna, razredna, ideološka sovraštva; 3. Osovraženo tujstvo, drugačnost, marginalnost.

O navedenih temah so razpravljali pisatelji z veliko prizadetostjo, zato je debata bila tudi zelo razgibana, vendar je kljub različnim stališčem posameznikov prevladalo spoznanje, da se vsi borijo za mir in proti vojni, za enakopravnost med narodi.

Avstrijo bi na srečanju morala

zastopati pisateljica Hilde Spiel z Dunaja, ki pa zaradi bolezni ni mogla priti, vendar so na srečanju prebrali njen referat. Slednje je kritično pripomnila, da prireditelj ni upošteval še verskega sovraštva, ki še močno razdvaja ljudi na svetu. Edini, ki je „zastopal“ Avstrijo, je bil pisatelj Valentin Polanšek, ki je kot pripadnik slovenske narodne skupnosti na Koroškem prikazal položaj nacionalne mržnje na Koroškem in da se kot pripadnik slovenske narodne skupnosti čuti tujca v lastni domovini.

Udeležence srečanja je pozdravil radovljiški župan inž. Bernard Tonejcek, predsednik Sveta za kulturo pri IS SRS dr. Matjaž Kmecl pa jim je priredil sprejem; na programu pa so bili tudi literarni večeri, tiskovna konferenca in koncert na blejskem otoku.

Nova izdaja revije „Die Brücke“

Da denar nikakor ni ovira za zamudo izida nove številke kulturne revije, potrjuje „Die Brücke“, kulturno glasilo, ki ga izdaja koroška deželna vlada, saj smo 1. številko letošnjega letnika dobili pravkar v roke. Vzrok za tolikšno zamudo je gotovo povezan s težavami uredništva.

Toda bolje je, da ni številke, kakor da bi zaradi točnosti morala iziti vsebinsko slabo urejena izdaja. To vsekakor potrjuje nova številka „Die Brücke“, saj spet gre za odlično številko tako po vsebinski kot tehnični ureditvi.

Med sodelavci najdemo znana imena kot so dr. Günther Hödl, Maria Pink, Renate Kordon in druga, ki pišejo o raznih področjih znanosti, zgodovine in umetnosti. Med avtorji je zastopana tudi naša mlada pesnica Cvetka Lipuš, ki v reviji objavlja kratko črtico in pesmi. Slednje so objavljene v izvirniku in v nemškem prevodu. S tem je tudi tokrat potrjeno, da je revija „Die Brücke“ odprta za pisce nemškega in slovenskega jezika. Dalj časa v reviji pogrešamo prispevke iz SR Slovenije, kar je med drugim tudi zapisano v uredniškem konceptu, namreč, da revija želi biti informator o kulturnem dogajanju v prostoru Alpe-Jadran.

Posebej bi v reviji radi opozorili na gostovanje avtorjev štajerske revije „Sterz“, na predstavitev slikarke in pesnice Margarethe Herzele in druge slikarje, čigar reprodukcije objavljajo v avtentičnih barvah! Končno pa še o predstavitvi antologije avstrijskih pesnikov v angleščini, delo Herberta Kuhnerja in Milna Holtona.

Nova številka „Die Brücke“ je vredna, da jo vzamemo v roke in prelistamo, ker vsebuje mnogo čtiva kot je proza, poezija in še kaj.

DRAGO DRUŠKOVIČ-ROK ARIH:

CVETKE ZLA

Zapiski o Pustovi knjigi „Titostern über Kärnten“

Casnikar I. Pust piše, da je grof Thurn deljal o svojem uslužbencu Urbasu, da je bil to zavzet (=engagierter) odlični lovec. Dalje opisuje, kako so ga partizani ustrelili, ko je bil kot vojak Hitlerjeve vojske na dopustu, in to s strelom v zatilek (Genickschuß, 14).

Ta način prevladuje pri Pustovih opisih partizanskih usmrteitev, bodisi da pač posnema slog po obvestilih in sporočanjih nacističnega izvora, ali pa kar sam misli in pripisuje, kako borni slovenski človek še pri odporu v svoji duševni zatrtosti ni zmožal drugega kot za hrabro dejanje in takšno usmrteitev nasprotnika.

Mile Pavlin, o katerem piše V. Einspieler (276) v zvezi z razpravljanjem tega slovenskega partizanskega zgodovinarja na strokovnem posvetovanju, „da ve tisto, kar govori“ (weiß, wovon er spricht) in posveča svoje delo preučevanju partizanstva na Gorenjskem in v zahodni zamejski Koroški, pa je opisal dogodek takole: Urbasa je ustrelil najprej Franc Golob-Riko in ga zadel naravnost v prsi, zatem je streljal nanj še eden iz partizanske skupine.

Ne drži tudi, kar trdi koroški časnikar, da nekdanji partizani zamlčujejo ta kaznovanja (5, 10). Na primer v precej razširjenem

poljudnem slovenskem tedniku Naša obramba je objavljen članek Pavlina, v katerem opisuje, kako so ustrelili omenjenega lovkega čuvaja. Le-ta je že 1936 leta v času miru v svoji prizadevnosti ustrelil dva tihotapca, tretjega ranil in bil za to celo obdarovan s pištolo in puško. Mimogrede ne drži o ukradenih puškah in podobnem (14). Urbasa so štel za zagrozenega nacističnega priganjaka in ovaduha (1976, št. 12).

Tudi V. Einspieler omenja v svojem zgodovinarskem dopolnilu, čeprav z namenom, da bi ožigosal domačina, slovenskega Korošca, kako je J. Zupanc sporečal v svojem pismu partizanski organizaciji, da je Urbasa preganjal malega človeka in ga je treba odstraniti (264). V posebnem naslovu poglavja poudarja, da je to bil prvi politični umor Titovih partizanov na Koroškem (257; podčrtal D. D.).

Naj sproti povemo, da je takšno poimenovanje nestrokovno, zato neprimerno, hkrati tudi zavajanje preprostega bralca na primer Einspielerjeve „domovinske koroške“ usmerjenosti, je najmanj vprašljivo, če že ne kaj hujšega. Vprašanje nam dobro pojasnjuje v svoji razpravi avstrijski vojaški izvedenec dr. Josef Rausch v študiji Der Partisanenkampf in Kärnten im zweiten Weltkrieg, izdala Heeres-

geschichtliches Museum/Militärwissenschaftliches Institut, Wien 1979 (108). Drobec navaja celo Pust (101) in se to glasi, „da so nemške ali pa slovenske obveščevalce Gestapa njihovi nasprotniki sovražili, zasledovali in da so jih v primeru odkritja neusmiljeno usmrtili, kar se skoraj razume samo po sebi.“ („Daß diese deutschen oder slovenischen Gestapo-Informanten von ihren Gegnern gehaßt, verfolgt und im Falle der Entdeckung erbarmungslos getötet wurden, versteht sich fast von selbst.“ (16)

Upamo, da je celovški profesor kot zgodovinar prebral razpravo domačega znanstvenega raziskovalca, iz katere smo navedli citat, ki ga je po svoje uporabil časnikar — želi se pač izkazati s sporocili o odrinjenem vprašanju, o prav takih ljudeh — o žrtvah v drugi svetovni vojni na Koroškem (sicer pa so pisali in baje zagotovili denarno podporo „žrtvi“ druge svetovne vojne, vojnemu zločincu Rederju!). Manj opravičljivo je, kar piše „zgodovinar“, a to je razumljivo, če pomislim na politika, na njegove lokalne politične koristi in ambicije. Mimogrede — tudi o zgodovinarjevi knjigi v zvezi s kulturno avtonomijo v času med obema vojnama smo imeli pomembne strokovne misleke. Zapisal jih je zdaj že pokojni dr. Tone Zorn in objavil v Zgodovinskem časopisu.

Ker tega nista storila ne zgodovinar ne časnikar, naj za natančnejše razumevanje vprašanja povzamemo še začetni del označitve iz študije dr. J. Rauscha, ki se glasi: „Najpomembnejša naloga Varnostne policije in — službe (SD) pri SS v zvezi z bojem zoper partizane

se je glasila: „Vse je treba poizkusiti, da bomo na tekočem o dejavnosti in bivanju tolp in o njih zvezah z drugim prebivalstvom, kar spet lahko služi za osnove varnostne policije.“ Da bi dosegli ta cilj, sta zgradila Gestapo in SD mrežo tako imenovanih zaupnikov (V-Leute), po možnosti nesumljivih civilnih „zaupnikov“, največ iz gozdnih in poljskih delavcev, lovcev in pastirjev (podčrtal D. D.), ki so jih pošiljali v tista področja, v katerih so predvidevali partizane. Takšni V-ljudje so skušali prisluškovati in so se izdajali kmetom sami kot partizani. V nekaj primerih se jim je posrečilo, da so jih sprejeli celo v partizanske enote.“ („Die wichtigste Aufgabe der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes (SD) der SS im Zusammenhang mit der Bekämpfung der Partisanen lautete: „Alles muß versucht werden, um laufend über die Tätigkeit und den Aufenthalt der Banden und über Verbindungen mit der übrigen Bevölkerung Meldungen zu erhalten, die wieder als Grundlagen für Aktionen der Schutzpolizei dienen können.“ Um dieses Ziel zu erreichen, bauten Gestapo und SD ein Netz sogenannter V-Leute, also möglichst unverdächtigter ziviler „Vertrauensmänner“, meist Holz- oder Landarbeiter, Jäger und Hirten, auf, die sie in jene Gebiete sandten, in denen Partisanen vermutet wurden. Solche V-Leute versuchten dann, die Bauern, denen gegenüber sie sich oft als Partisanen ausgaben, auszufragen. In einigen Fällen glückte es ihnen sogar, in Partisaneneinheiten aufgenommen zu werden.“ (Josef Rausch, „Der Partisanenkampf...“ 16; ne navajamo avtorjevih opomb.)

(Se nadaljuje)

Cankarju za 109-letnico

Prešerna se Slovenci „najraje“ spominjamo ob dnevu njegove smrti, Ivana Cankarja — vsaj v zadnjem času — ob dnevu njegovega rojstva. V tem tednu se je v Ljubljani na primer zvrstilo nekaj prireditev, ki so potekale v njegovem imenu in njegovo počastitev. Omeniti velja tudi, da je Cankarjeva založba pravkar poslala na trg izbor njegovih del v petih knjigah v redakciji dr. Franceta Bernika in Dušana Moravca.

Osrednji dogodek pri obhajanju 109-letnice Cankarjevega rojstva (rodil se je 10. 5. 1876) pa je bil literarni večer v Cankarjevem domu 6. maja, ki sta ga pripravila Društvo slovenskih pisateljev in Cankarjev dom. V polno zasedeni „Okrogli dvorani“ je nastopilo 15 avtorjev — in kot je uvodoma dejal predsednik DSP Tone Partljič — vseh generacij in različnih stilno-nazorskih usmeritev ter z različnimi zvrstmi, kakor jih je tudi Cankar sam pisal: brali so svoje pesmi, prozo, esejistiko, dramo... iz Cankarjevih pisem je bral Tone Kuntner, gledališki igravec, s čimer je bil večer nekako zaokrožen v določeno smiselno celoto. Ena izmed njenih značilnosti je gotovo bila kritič-

na nastrojenost, če ne kar bojevitost v razmerju dosedanjega slovenskega življenja, zaznavnega z znano jugoslovansko krizo.

Seveda je bilo v tej raznorodni „celoti“ tudi nekaj specifičnih, literarno posebno dognanih delov, kot so bile pesmi Daneta Zajca ali Gregorja Strniše in proza Florjana Lipuša, Lojzeta Kovačiča ali Dimitrija Rupla (čeprav je bil tekst slednjega pravzaprav duhovita razprava o Cankarjevem „sovražnem“ odnosu do različnih plasti in poklicev slovenskega naroda). Podobno duhovita, a vsebinsko „azuirana“ sta bila teksta Bojana Štiha in Toneta Partljiča.

Poleg omenjenih so nastopili še pisatelji in pesniki Filip Kalan Kumbatovič, Boris Jukič, Ivanka Hergold, Štefan Remic, Denis Poniž, Rudi Šeligo, Tomaž Šalamun in Vladimir Kavčič. Književniki so torej „prišli“ iz raznih koncev slovenskega etničnega ozemlja, tudi iz zamejstva (I. Hergold iz Trsta), kar je temu večeru dalo posebno mikavnost. Mikaven pa je bil tudi zato, ker je bil literarno „čist“, brez vnašnje navleke, ki se tako rada pridružuje obletnicam na slovenskem.

Jože Horvat

Žrelski kulturni dnevi 1985

Preteklo nedeljo so se v Žrelcu pri Celovcu končali letošnji kulturni dnevi, ki jih prireja „Sängerrunde Ebental“. Tu ne gre za običajen splet kulturnih prireditev večinskega naroda, ampak za prireditev mednarodnega značaja, kar za malo občino kot je Žrelec nikakor ni vsakdanja zadeva. Tu seveda ne bomo naštevati vsake prireditve posebej, vendar želimo naglasiti, da je prireditelj in sponzor vključil kulturne skupine vseh treh sosednjih dežel in drugih predelov Koroške oz. Avstrije.

Konkretno je šlo za pevske koncerte, likovne razstave, literarne večere in predavanja. Če se ustavimo pri slovenskem delu sporeda, je pri letem šlo za predstavitev likovnega umetnika Mika Simčiča iz Ljubljane, ki je s svojimi deli sodeloval pri razstavi v prostorih žrelske občine. Posebno razveseljivo je tudi dejstvo, da je prireditelj „Sängerrunde Ebental“, k sodelovanju povabil tudi ansambel slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tako je le-to zastopala tamburaška skupina SPD „Jepa-Baško jezero“, ki je pod vodstvom Erike Wrolich na koncertu, ki je potekal pod geslom „Koroška in njeni sosedje“ nastopila z vencem slovenskih skladb. S tem je gostitelj pokazal, da na Koroškem živi dva naroda, ki lahko, če večina pokaže pripravljenost, sodelujeta v smislu dobrega sosedstva in enakopravnega vključevanja. Tako je prireditev brez dvoma dobila še večji značaj širine in humanosti.

Ob tej priložnosti je treba naglasiti, da je pevski zbor „Sängerrunde Ebental“ že večkrat pokazal svojo širino, saj je tudi pevski zbor z Radiš povabil k sodelovanju na svoje prireditev, Radišani pa so žrelske pevce tudi imeli v gosteh, zlasti na koncertih „Dober večer sosed — Guten Abend Nachbar“.

Priprave na mednarodno konferenco Združenih narodov o položaju žensk v sodobnem svetu

Svet za vprašanja družbenoekonomskega in političnega položaja žensk pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije v Ljubljani je v sredo 8. maja 1985 pripravil srečanje ženskih organizacij treh dežel. Srečanje je bilo namenjeno pripravi na zaključek Dekade OZN posvečene ženskam, ki bo legeslom „Enakopravnost, razvoj, tos julija v kenijskem Nairobi pod mir“. Srečanja se je za Koroško poleg predstavnic Zveze slovenskih žena udeležila tudi predstavica Demokratičnih žena in predstavnici NSKS. Uvdoma je Vida Tomšič, zna-

na družbenopolitična delavka, predstavila dosedanje priprave Jugoslavije in aktivnost neuvrščenih držav na tem področju.

Letos marca je bil na Dunaju zadnji pripravljani sestanek za to konferenco. Tudi tega pripravljalnega sestanka so se udeležile predstavnice Zveze slovenskih žena, in se izrekle proti vsaki diskriminaciji na podlagi spola ali glede narodnostne pripadnosti. Kajti same kot pripadnice slovenske manjšine na Koroškem še posebno čutijo pritisk, ki ga izvajajo nemško nacionalistične sile. Zato naj se ostro zavrne zahteva po ločenih šolah.

Na dosedanjih pripravah za konferenco v Nairobi pa ni bilo doseženo soglasje o tem, kakšen naj bi bil predlog stališč delegacij. Članice ameriške delegacije so zahtevale da se iz dela konference odstrani politizacija in se vrne k ženskim vprašanjem. S tem predlogom so se deloma strinjale tudi zahodnoevropske predstavnice, čeprav so menile, da je „žensko vprašanje“ ekonomsko, družbeno ali politično

pogojeno. Predstavnice vzhodnih držav so tudi pripravile svoja stališča, sicer blokovsko zasnovana in zaostrena. Neuvrščene države so mnenja, da je položaj žensk v sodobnem svetu sestavni del položaja človeka v današnjem svetu. Ženska vprašanja le ostreje kažejo in opozarjajo na posledice, ki jih pri naša kopičenje bogastva in moči v razvitem svetu na račun izkoriščanja ljudi (še posebej žensk) v nerazvitih deželah.

Čez Vršič poleti tudi z avtobusi

Kot kaže, bodo gorsko cesto čez Vršič v Sloveniji do poletja le usposobili za avtobusni promet. Kot smo pisali, so jo namreč nameravali zapreti zaradi dotrajanega lesenega mostu na njej. Cesta, ki pelje iz Kranjske gore skozi slikovite Julijske Alpe čez 1611 metrov visoki prelaz Vršič v Trento ter je najkrajša cestna povezava med Gorenjsko in Primorsko, je še posebno pomembna za izletnike in turiste in s tem za turistični promet v hotelih in gostiščih.

Te pomembnosti in koristi od ceste se zavedajo še zlasti na Tolminkem, zato so na sestanku s predstavniki združenih cestnih podjetij Slovenije iz Ljubljane pred dnevi v Tolminu zahtevali, da jo čim prej usposobijo za avtobusni promet. Če bi cesta poleti ostala zaprta za avtobuse, bi s tem še posebej prizadeli Alpski turistični center v Bovcu. Ta bi bil zaradi zapore prikrajan za najmanj pet milijonov dinarjev dohodka na mesec. Toliko namreč računajo, da bodo zaslužili na račun že sklenjenih pogodb s tujimi agencijami, ki naj bi v poletnem času pripeljale čez Vršič v Bovec vsak dan tri ali štiri avtobuse turistov.

Kot predvidevajo, bo zamenjava lesenega mostu z betonskim propustom, preko katerega bodo speljali šest metrov široko cesto, stala okoli 15 milijonov dinarjev. Denar bodo zagotovili tako, da se bodo začasno odrekli popravilu drugih treh, manj pomembnih mostov na tolminskih cestah. Z delom bodo začeli takoj, ko bodo vremenske razmere, ki so na tej cesti sicer težje kot v dolini, to dopuščale.

L. S.

Kotmara vas

Na seji v torek 30. aprila 1985, je kotmariški občinski odbor sklenil, da odda dela za asfaltiranje poti na Talir podjetju AG für Bauwesen. Celotna ponudba znaša okrog 3,7 milijona šilingov (o oddaji del je občinski odbor že razpravljal lani 23. novembra). Iz te ponudbe pa bo treba izvesti kanal (ca. 700.000 šilingov).

Občinski odbor je potrdil že komisijo za volitve občinskega gasilskega poveljnika in za poveljnika obeh gasilskih društev in sklenil premijo za prejšnjega vodjo občinskega urada Josefa Halleggerja. Josef Hallegger, ki je iz zdravstvenih razlogov šel 30. aprila v pokoj, je začel s službo na občini 1. oktobra 1947. Vodil je občinski urad, upravljal blagajno in bil tudi matičar. 1. januarja 1973 je postal uradni svetnik, 1. januarja 1983 pa višji uradni svetnik. 6. aprila letos ga je deželni glavar odlikoval s častnim znakom dežele Koroške.

Župan Josef Struger se je Halleggerju zahvalil za vse delo in mu zaželel vse najboljše za prihodnost. Za provizoričnega vodjo občinskega urada je imenoval Stefana Adlašniga.

Župan je prebral tudi dva pisma na predloga. Enotna lista je predla-

gala, naj občina nabavi voziček za prevoz mrličev od mrtvašnice do cerkve oziroma do groba.

Dobrla vas

Naši najmlajši so nas v soboto 11. maja povabili v Kulturni dom, da počastijo svoje mamice. Pripravili so nam zelo pester večer. Preko 30 jih je bilo deklic in fantkov, ki so pod vodstvom Ludmille Sturm zapeli nekaj pristrčnih otroških pesmic v počastitev svojih mamic. Mladina predsednika Martina Wastla je s kitaro in pesmijo razveselila mamice, še prav posebno pa je pritegnila predstava „pogovor ptičkov“. To je zelo hvalevredna zamisel, ker se na ta način ti otroci že od mladih dni navajajo na proste nastope na odru. Pokazali so nam tudi film lanskoletnega izleta na Vrbsko jezero in Evropa park, ki ga je otrokom omogočilo avtopodjetje Štefan Sienčnik. Na zaključku prireditve pa so dekleta in fantki svojim materam podarili rože in jih pogostili s pecivom in pi-jačo. Ta večer bo vsem, ki so napolnili dvorano, ostal v zelo prijetnem in nepozabnem spominu. Hvala otrokom, da so tako lepo počastili svoje drage mamice.

Bilčovs

V nedeljo, dne 12. maja je Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ priredilo v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu že tradicionalno „materinsko proslavo“. Proslavo so oblikovali otroci iz občine Bilčovs.

Navzče poslušalce in gledalce je pozdravila tako v slovenščini kot tudi v nemščini Monika Seher, ki je skušala v kratkih besedah orisati vlogo matere v današnji družbi.

Nato so sledili nastopi predšolskih otrok pod vodstvom Režije Kolter. Nastop najmlajših je gotovo ena najbolj priljubljenih točk sporeda.

Publika pa so navdušile tudi kratke igrice oziroma prizorčki posameznih otroških skupin iz Bilčovsa, Želuč in Velinje vasi pod režijo Rine Kropivnik, Anice Reichmann in Francija Krušica. Dobro pripravili so se na materinsko proslavo tudi učenci ljudske šole Bilčovs pod vodstvom ljudskošolskih učiteljev. Razveselili so navzoče z deklamacijami.

Materam je na materinski proslavi spregovoril gospod dekan Leopold Kassl.

Vsa publika je pozorno prisluhnila petju že vsem znanega otroškega zbora pod vodstvom Mische Mischkulnik in Gitije Sitter.

Spored letošnje materinske proslave pa so zaključili godci iz Stranj, ki so želi velik aplavz.

Tamburaši SPD „Zarja“ gostovali v Sloveniji

V Retečah blizu Škofje Loke je tamna tambaraška skupina „Biserica“ preteklo nedeljo praznovala svojo 60-letnico tamburaštva.

Obenem je bilo to 5. srečanje tamburaških skupin. Na tej tamburaški reviji že nekaj let sodeluje tudi tamburaški zbor SPD „Zarja“ iz Zelezne Kaple, ki zastopa na tej prireditvi koroške Slovence. Tako tudi letos.

Mladi tamburaši so se na tej prireditvi znašli v družbi kar najboljših skupin Slovenije. Zato pa so se pod vodstvom dr. Miha Azariana tudi temu primerno potrudili. Predvsem za dovršen odlomek iz opere Nabucco so bili nagajeni z burnim aplavzom.

Poleg omenjenih skupin so nastopile še tamburaška skupina SVOBODA iz Pruja, tamburaši folklorne skupine TONE ROZANC in tamburaši folklorne skupine EMONA. Zadnji dve iz Ljubljane sta predstavili tamburaške melodije vseh jugoslovanskih narodov.

Loče

Pred dnevi je bilo v Ločah, že nekako tradicionalno Marijino petje, ki sta ga skupno oblikovala Dorfgemeinschaft Latschach in SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč. Prva z mešanim kvartetom in ženskim terzetom ter naše društvo z moškim zborom in tamburaškim ansamblom. Povezavala sta v nemškem jeziku Adolf Weisch in v slovenščini Irena Černut. Obisk je bil za vremenske prilike več ko zadovoljiv in prireditve sama glasbeno dobro pripravljena; vmesne besede so imele dovolj razmišljujoče vsebine, predvsem aktualne tudi za današnji čas. Ta prireditve je bila v okviru loških kulturnih dni, ki jih je prirejela vaška skupnost v okviru svojega 35-letnega obstoja. Kot zaključek teh dni, obsegajočih kulturne, poljudnoznanstvene in zabavne prireditve, je bila v nedeljo popoldne v kulturni dvorani glasbena mladinska revija. V okviru te so nastopali tako najmlajši iz otroškega vrtca, šolarji, dijaki in člani glasbene šole. Poleg raznih predstavnikov občine je bil navzoč tudi bekštanj-ski župan inž. Helmut Hatze, ki je v svojem pozdravnem govoru iz-

razil zadovoljstvo nad tako široko, glasbeno in obče kulturno dejavnostjo v občini. Zahvalil se je vsem dejavnikom, ki se trudijo za razveseljiv razvoj, predvsem pa tudi mladini za njeno požrtvovalnost. Tudi SPD „Jepa-Baško jezero“ je sodelovalo s tremi skupinami na tej prireditvi: s tamburaši, z otroškim zborčkom in mladinskim kvintetom „Jepa“. Ob tem lahko ugotovimo, da naša mladina prav nič ni zastajala za ostalimi skupinami, nasprotno v marsičem je pokazala celo nadpovprečje. Brez dvoma pa je bila revija sama prav zgovoren dokaz, da je vsesplošna želja po skupni poti vendarle zelo prisotna pri ljudeh in prav to dejstvo daje prireditvi še posebno pozitiven pečat.

F. Č.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd iščeta
PAR ZA KOROŠKO OH CET
ki bo 29. junija 1985 v Dravogradu. Par naj ne bi bil starejši od 30 let. Prijave v pisarni Slovenske prosvetne zveze.

PRIREDITVE

Strokovna šola za ženske poklice zavoda šolskih sester v Sentpetru pri Sentjakobu in R. vabi na

HIŠNI PRAZNIK

in na ogled obnovljenih prostorov v soboto 18. in nedeljo 19. maja 1985 ob 14.30 uri v šolsko dvorano.

- Spored:
1. Pozdrav gostov
 2. Prikaz izbranih izdelkov predelovanja tkanin
 3. Krstna predstava misterija „Hema Krška“ po romanu D. Wieser (Hema von Gurk), v slovenščino prevedel dr. J. Polanc, dramaturg Mirko Mahnič. Besedilo uglasbil Jože Ropitz. Režija: P. Sticker
 4. Blagoslovitev obnovljenih prostorov - krški škof dr. Egon Kapellari in ogled prostorov.

OBIRSKO

REDNI OBČNI ZBOR

Slovenskega prosvetnega društva „Obir“ na Obirskem.
v nedeljo 19. 5. 1985 ob 10.30 uri (po maši) pri Kovaču.

ROŽEK

DRUŽABNI VEČER

ob materinskem dnevu
v soboto 18. 5. 1985 ob 19. uri v gostilni pri Kosi na Ravnah.
Spored bodo oblikovali člani domačega otroškega in mladinskega zbora. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožeku.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi turne smučarje na

IZLET NA SEDLO VRTAČE

v nedeljo 26. maja 1985
Zbirališče: ob 7. uri jutraj pri Podnaruju v Slovenjem Plajberku.

Slovensko planinsko društvo „Dobrač“ na Brnci vabi na

PRIJATELJSKO SREČANJE

v soboto 1. junija 1985 ob 20. uri v Kulturnem domu na Brnci.
Nastopajo: Mešani pevski zbor „Bojan“ iz Dornberka pri Novi Gorici, MGW Wurzenpaß, Trio Korotan iz Sentvida v P., Kvintet „Jepa“ iz Loč, Mladinska skupina iz Sentlenarta pri Sedmih studencih, Mladina iz Ledince

ZELEZNA KAPLA

VEČER PLESOV

JUGOSLOVANSKIH NARODOV

v soboto 18. 5. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Zelezni Kapli.
Nastopa: Folklorna skupina „Abrašević“ iz Čačka.
Prireditelj: Slovensko prosv. društvo „Zarja“ v Zelezni Kapli.
Ne zamudite tega edinstvenega kulturnega užitka!

SELE

MATERINSKA PROSLAVA

v nedeljo 19. 5. 1985 ob 14. uri v farni dvorani v Selah.
Pester spored so pripravili:
● otroci iz selske ljudske šole in Kota
● Trio Oraže ● člani selske Glasbene šole ● Vrtnikov ansambel ● otroška igralska skupina ● selske pevske skupine
Po prireditvi matere prisrčno vabimo na kavo in družabno srečanje.
Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah

ZVEZDNA VOŽNJA S KOLESI

v nedeljo 19. 5. 1985 v Svecih s startom med 10.30 in 11. uro.
Startne možnosti: Bilčovs (Miklavž), Kotmara vas (ljudska šola), Celovec (Mohorjeva), Borovlje (Posojilnica), Reka (Antonič) za Sentjakob in Rožek. Na cilju v Svecih dobi vsak udeleženec majhno okrepčilo. Ob 12. uri bo na sejmišču v Svecih sprotne tekma, nato žrebanje lepih nagrad (kolesa, športne potrebščine).

VOGRČE

KONCERT

v soboto 25. 5. 1985 ob 20.30 uri v dvorani gostilne Florianiwirt v Vogrčah.
Nastopajo: Dekliški zbor Glasbene šole Slovenj Gradec in MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuči.
Prireditelj: Moški zbor „Kralj Matjaž“ v Libuči

Prežihova šola vabi na

PREDAVANJE

France Klopčič: O teoriji avstrijskega naroda [nacije]

v ponedeljek 20. 5. ob 20. uri v klubu Prežihov Voranc, Benediktinski trg 5/1

OBIRSKO

STRELJANJE

s puško na zračni pritisk

v nedeljo 26. 5. 1985 ob 13.30 uri pri Jerebu na Obirskem.
Za zabavo bodo skrbeli Obirski vižarji in Trio Pavlič.
Prireditelj: Alpski klub „Obir“ na Obirskem.

GORNJA VAS

BINKOŠTNI PLES

v nedeljo 26. 5. 1985 ob 20. uri v gostilni Hafner v Gornji vasi.
Igrajo: „Veseli hmeljarji“
„Energija“
in kot posebna točka: Friedbert Kerschbaumer s pan-flavto, kitaro in petjem.
Prireditelj: KPD „Drava“ v Zvabeku

Slovenska športna zveza vabi na

22. MOŠTVENI HITROPOTEZNI SAHOVSKI TURNIR obmejnih mest

v ned. 9. 5. 1985 ob 9. uri v Bilčovsu (pri Miklavžu). Igrajo moštva: Portorož/Piran, Nova Gorica, Trst, Monošter (Modžarska), Bekštanj in moštvo SSZ iz Celovca. Vodja turnirja Ivko Ferm.

17. maj 1985

Narod, ki nima svoje zgodovine v spominu, zajde na kriva pota. Toliko huje zanj, če mu je bila ta zgodovina sovražna: če ga je samo izrabljala, zatirala.

Tako je ravnala z nami. Naselili smo se na nevarnem prepihu, pa smo na njem vendarle pognali korenine in korenine, ne samo na pečeni praški, tudi na prodnati koroški zemlji. Kljubovali smo na njej vsem burkam, ki jih je ta zgodovina z nami brila, in vsem bujam, ki so nas kdaj prepahale do kosti. Kako je bilo to mogoče?

Kadar je bila našim kmečkim dedom mera tlake in dajatev polna, so „uporniki določili sestanek“, so „tekli kmetje tja kakor roj čebel v panj in nihče jim ni mogel tega ubraniti.“ Tako poroča prestrašeni kronist. In kdor je vstopil v kmečko zvezo, v punt, je moral vplačati nekaj denarja. Zanj so naši dedje kupovali po mestih sulice, železne kije in oklepe. Silili so duhovnike, naj ljudi spravijo v kmečko zvezo, če ne jim bojo vzeli življenje in imetje. Podložniku, ki ni vstopil vanjo, so odrekli cerkveni pogreb in pokopališče.

„Kadar je bila našim kmečkim dedom mera polna so „uporniki določili sestanek“

lišče. Nihče mu ni smel posoditi ognja, če mu je ugasnilo ognjišče. Prepovedali so mu uporabo vode, gozda in gmajne, vse dokler je trajal upor. Enainštiridesetega je naš narod šel na to zgodovino v spominu. Ko je slovenska gmajna zadržala pod gosenskarji nemškega wehrmarchta, je bil njen bojni klic **LE VKUP LE VKUP**. In slovenski lesovi so bili za pričo tovarišiji marksistov in kristjanov, sokolov in kulturnih delavcev, kajti smrt v kacetu ni bila nič lažja ko tista na kolu po porazu kmečke vojske. — Vendar nesrečna ljudstva, kadar je bila Cerkev na strani močnejših!

Ko so Turki pri Kokovem ob Ziljici pohodili kmečkega komandanta Matjaža in z njim vred štiristo njegovih najhlabrejših, je zapisal kronist-župnik Jakob Unrest s tihim zadostjenjem: „Bog je kaznoval nezveste kmete z nevernimi Turki, da ne bi prelivali krščanske krvi.“ In vendar je bila krščanska oboja: plemiška in podložniška le na okopih proti Turkom, tam naj teče samo podložniška, da ne bo prehudo na vrata nad grajsko gospodo... Da ne bo gorel grad, da ne bo bežal grof!

In da se ne bi zameril velikemu diktatorju in obvaroval cerkveno premoženje, je dal dunajski kardinal Innitzer zvoniti z zvonovi cele Avstrije Hitlerju v pozdrav, ljubljanski škof pa je tri leta pozneje pozdravljal Duceta: „Sprejmite izraze naše brezpogojne vdanosti... hkrati prosimo, naj božji blagoslov pride na vaše delo!“

Medtem pa so slovenski narodni duhovniki po Koroškem in Štajerskem bežali in se skrivali, da bi ubežali gestapovskim ječam.

Pa jim mnogi od njih niso. Škocjanski Vinko Poljanec nam je dal prvi izmed njim znamenje upora za naš narodni križev pot. Znamenje za naš veliki petek, ki je potem trajal dolgih sedem let. In velika je bila

Janko Messner

NE VSAK ZASE - NE VSAK PO SVOJE

naša narodna škoda, da ni prepoznal tega znamenja tudi in zlasti ljubljanski škof kar koj leta enainštiridesetega: vsa Koroška ni dala še enega belega gardista ne. In ta ljubljanski škof je bil doma v našem Smihelu pod Matjažev Peco. Da je prepoznal znamenje Vinka Poljanca in Ksaverja Meška in Saleškega Finžgarja, kakor so nikaragovski katoliški duhovniki prepoznali znamenje škofa Romera, ustreljenega med mašo pri oltarju, leta petinštiridesetega ne bi bili strelji iz slovenskih pušk ubili srca deset tisoč mladih slovenskih ljudi, ujetih na vetrinskem polju in izročeni roki pravice.

Da je bila ta pravica slepa, je bila njena tragična hiba, kot takšna pa še zmeraj samo posledica slovenskega antikomunizma v palači ljubljanskega nadškofa najbridejše zablode v naši zgodovini.

Tudi v Nikaragvi je Cerkev razklana: deset je tam katoliških škofov, večina izmed njih nosi lesen križ z ubogimi, nekateri pa imajo tudi tam zlat križec okrog vratu. Tudi tam je ista Golgota in isto šivankino uho, le da je bila revolucija proti

„Večina izmed njih nosi leseni križ, nekateri pa zlat križec okoli vratu“

Somozu po Sandinovem geslu revolucija LJUBEZNI: bodimo neizprosni v boju, v zmagi pa plemenitega srca!

Zgodovina zla je mednarodna in ena sama: ko je prvi obdelovalec zemlje zabil vanjo kole za ograjo, se je to zlo rodilo. Ime mu je privatna zemljiška posest z dninarji in sužnji, ki jo obdelujejo. Pozneje mu je ime tudi privatna tovarna in banka, akcijska družba in koncern, bomba in raketa, ki naj ta koncern varuje pred lačnimi delavci. Ime mu je tudi suha solza matere, ki ji košeni prstki njenega dojenčka zamaš tipajo za mlekom po izsušenih prsih. Ime mu je tudi Banco Ambrosiano pa stotisoč prostitutk na ulicah Sao Paula, luksusa na jahtah in milijoni dolarjev za njegovo letalo, da poljublja beton letališča tega sveta. Ime mu je smrt v cestnih jarkih pa milijoni juharjev pred dobrodelnimi ustanovami v Združenih državah Amerike, ki meče milijarde dolarjev za novo orožje, da bi zmaga la ošabnost norega predsednika.

Deutschland über alles je bilo ime temu zlu še pred 40 leti. Konec tistege zla nam je vsem znan, ali pa nam morebiti vendarle ni znan? — Danes

je greh spet nakopičen in obrisi njegovih posledic pošastno izstopajo že zdaj: onesnažen zrak, zastrupljene reke, zastrupljena morja, smrt na tekočem traku.

Naš slovenski narod ne živi zunaj tega mednarodnega zla, ne onstran Karavank ne tostran njih. Zato je umazano vsako zažiganje proti solidarnosti s tistimi na jugu sveta, ki bijejo boj proti grozovitemu izkoriščanju človeka s koncerni in bankami severnega sveta.

Moramo res spet sami gladovati, da bomo razumeli, kaj se po svetu dogaja? Starejšim od nas te skušnje ni treba. Ti vejo iz nemških šol in delavnic in kacetov, kako morajo šibki v boju za obstanek s šibkimi v boju za obstanek, ogroženi od koncernov z ogroženimi od koncernov. Kdor med nami dalje gleda kakor do plota svojega betonskega bunkerja, temu se že davno svita; če je kje kaka rešitev za naš narodni obstoj in za delovna mesta našemu mlademu rodu, je v tej mednarodni solidarnosti tu in zdaj in tam in jutri. Najslabše pa, kar se nam lahko pripeti, je politična demobilizacija, naše študirajoče mladine, je njeno spoznanje, da ji neki predstojniki skačejo v hrbet, če se poteguje za jezikovne pravice v koroški javnosti, denimo na celovski železniški postaji.

Kako je s poukom naše narodne zgodovine v naši gimnaziji? Bili so časi, ko so dijaki v tej šoli pridobili narodnopolitične in kulturne zavesti za življenje na teh trdih domačih tleh.

Človek bi mislil, da bo slovenska gimnazija 24. marca letos obesila lovorov venec na rojstno hišo našega znamenitega fizika Jožefa Stefana in tam — na Zrelski cesti 88 prebrala katero njegovih pesmi za spod-

„Moramo res spet sami gladovati, da bomo razumeli, kaj se po svetu dogaja?“

budo mladim, pa nič. In takšnih ničev je čedalje več. Koliko razredov te šole je že stalo na travniku pri Krnskem gradu in tam recitiralo obrazec volitve karantanskih knezov? Kaj ve ta mladina o NOB na Koroškem? Komu je bil posvečen spomenik na šentruperskem britofu pri Velikovu? Kdo da je prisluzil sedmi člen državne pogodbe in z njim slovensko gimnazije? Koliko razredov slovenske gimnazije je že bilo v Peršmanovem muzeju? Brez zartosti v naše pretekle dni, ne moremo graditi naše narodne bodočnosti.

sti! Nikakor ne moremo imenovati partizane in nemškonacionalne bojivnike v eni sapi! Kaj se nam res ni treba učiti iz naše zgodovine? Naj se naša mladina sramuje narodno-osvobodilnega boja svojih prednikov? Na kaj pa naj zida svojo narodno in kulturno zavest, če ne na ponos in pogum, ki so ga izpričali naši domači antifašistični borci v najbridejših dneh nacističnega nasilja?

Spet in še zmeraj se potegujemo za jezikovne drobtine, vendar z dvojezičnimi gesli. Pravite, da je znati

„Boljši enojezičen poštenjak kakor dvojezičen slepar!“

dva jezika boljše kakor enega. To je pravilno samo pogojno, gospodje, kajti „einsprachig ist schlechter als zweisprachig, aber besser als zweizungig!“

Boljši enojezičen poštenjak kakor dvojezičen slepar! Kdor je študiral hitlerijo, ve, da ni bila ne pomota ne naključje Hitlerjeva divja jaga: njen prvi plen so bili uporni komunisti in vestni kristjani, najsi so se prej kdaj nekateri izmed njih zelo hudo gledali. Oboje so nacisti s puškinim kopitom stlačili za hreščece duri svojih mučilnic. In tedaj se je obojim čez noč posvetilo, da so v resnici zavezniki proti nacizmu.

„Veliko je še dela“, je zapisal zgodovinar Gimnazije za Slovence v letošnji postni Nedelji, kajti „desni ekstremizem, fašizem, navdušenje za nacistično ideologijo, zaničevanje t. i. tujega, manjvrednega življenja... se ni pojavilo s Hitlerjevo oblastjo in s priključitvijo Avstrije Nemčiji, temveč je bilo prikrito v drugačnih oblikah že desetletja prej, npr. v antisemitizmu...“

Vse je prav povedal, le da je pozabil pripisati antikomunizem, tisto politično mišljenje, ki je streglo po življenju Prežihovemu Vorancu, da je moral pobegniti v svet, pa mu je tja napisal duhovnik-pisatelj Meško na odprti karti: „Prav ste storili, kar ste storili, jaz bi na vašem mestu storil prav tako.“

Vejo naši dijaki o Marksu ali Leninu kaj več kakor Kleine Zeitung? Kdo jim bo po resnici povedal, da je eno ideja, drugo ideologija, tretje pa družbeni sistem in da se to troje pač ne ujema zmeraj in povsod, še v Cerkvah ne, ki je zidana na znameniti Petrovi skali: drugače ne bi bila sežgala poštenjaka Jana Husa pa vseh tistih ubogih čarovnic! In bi že davno odpravila cerkveni davek, ki ga je vpeljal sam Adolf Hitler.

Zakaj ta naša dijaška mladina po maturi ne pozna slovenskih krajevnih imen vsaj za naših 36 dvojezičnih občin na Koroškem? Pa mladina iz Slovenije ne ve za Celovec in Beljak, temveč samo za Klagenfurt in Villach? Kaj vse je narobe v tem skupnem slovenskem kulturnem prostoru? So narobe „dobrososedski“ kongresi ali nepoučeni, nemarni inšpektorji? Kdaj je stopila ta naša dijaška mladina s svojimi učitelji k celovškemu škofu in ga vprašala, kaj je lani jeseni iskal na esesovskem Ulrichsbergu? In na proslavljanju Koschierjeve 75-letnice v Koncertnem domu v Celovcu?

Kdo ji bo razložil — tej mladini, kako je bilo s Spomenico koroških Slovencev leta 1955 in s SOLKOM-om leta 1973? Da so naši študentje tedaj znali zbuditi politično voljo v našem ljudstvu in v demokratičnih vrstah nemško govorečih Avstrijcev, da smo šli privrkat v zgodovini naše dežele na ulice Celovca klicati po slovensko jasno in glasno, da nismo številke, ki bi se dale odštevati še in še. Kdo bo povedal tej mladini, da je bilo v komiteju nad dvajset organizacij, od nemške katoliške delavske mladine do njihove komunistične študentske zveze? In da ni bilo zmerjanja v tem komiteju, ti si prujugoslovanski komunist, fuj te bodi, ti pa promoskovski, še bolj fuj te bodi! Kaj vzgojitelji naše mladine res ne vejo za preprosto resnico: kdor se nad druge povzdiguje, prazno glavo oznanjuje. Kdor sočloveka zmerja, je nasilnik, nadčlovek, somišljenik nacistov...

Naša narodna skupnost potrebuje za svoj obstoj in razvoj takih maturantov, ki ne bojo ne antisemiti ne antipalestinci, ne antisandinisti ne antikomunisti, potrebuje takšnih maturantov, ki bojo resnično poznali Novo zavezo in bojo kaj vedeli o kolonializmu pa o kapitalizmu in pre-

„Napravimo punt naših dni“

sežni vrednosti dela, ne samo o rimskem pravu in sinušu.

Kdo jim bo tam v Slovenski gimnaziji povedal, da spoznaš tako kristjane kakor komuniste samo po sadovih? Da jih bo ta mladina jutri znala poiskati med nami — resnicoljube, nekupljive, tovariške rojake in jih združiti pod eno samo politično streho, kakor jo imajo Lužiški Srbi v Vzhodni Nemčiji? Ti so se po zadnji vojni v „Domovini“ prerodili tik pred tem, da so umrli, saj jih je Hitler našel samo še štiri sto! Združimo se končno politično, napravimo punt naših dni, narodno zvezo vseh ponosnih — brez smešnih predstavniških karieristov — tako imenovanih „vidnih“ Slovencev. Bodimo vsi vidni in nobeden bolj viden od drugega! In vplačujemo v to zvezo — kakor naši dedje — vsak po svojih močeh — kristjani, socialisti in komunisti —, da s svojim prispevkom pridobimo pravico do upora nacizmu na Koroškem — staremu in novemu! Da bo borba za naše življenjske pravice na tej naši zemlji ne samo bolj verodostojna, ampak tudi bolj učinkovita. Da se naučimo spet dostojanstveno živeti in da damo znamenje ponosa in tovarštva tistim, ki prihajajo za nami.

Napravimo osvobodilno fronto koroških Slovencev, če ne že danes, pa vsaj jutri!

Franc Petek SPOMINI

10

Vojaki iz Komeljna so prinesli črne koze, ki so se postopoma širile po Podjunu in prišle tudi v Velkovec. Z največjimi težavami sem organiziral zatiranje te bolezni. Edini, ki mi je pomagal, je bil sluga na občini, ki je delal tako rekoč vse. Izvedli smo obvezno cepljenje v Dravogradu, v Komeljni in drugod. Toda kakšne težave smo imeli zaradi neznanja, oziroma nezaupanja ljudi!

Ze potem, ko smo izvedeli na Komeljnu cepljenje, smo ugotovili, da so kmetje otroke zatajili, tako da sem moral od sedev in drugih ljudi na občini ugotavljati, koliko imajo pravzaprav ljudi pri kakšni hiši. Tako sem za hišo, v kateri so mi pokazali le enega otroka za cepljenje, ugotovil, da jih imajo v resnici pet. Šel sem še enkrat nazaj in vprašal: „Pojdite, kajti, koliko otrok pa imate?“ — „Ja, enega!“ — „Pa eno ste zadavili ali kaj? Saj jih imate vendar pet! No, no kar poslušajte, odprti sobo! Z lepim, saj sicer nič ne pomaga, saj vemo, da jih imate. Kje pa so?“ In tako sem končno prišel do skritih otrok. Pogled je bil strašen. Vsi so ležali čisto v krstah, seveda črne koze — nekaj obupnega! Ljudje so govorili, da tisti kdor se cepi, vsak umrje in zato so skrivali otroke pred nam. To je bila posledica revščine in zaostalosti. Čisto drugačni vzroki za težave pa so bili v Velikovu.

Nek mesar, ki je na deželi kupoval v okuženi hiši kravo, je zanesel črne koze v mesto. Zboleli sta dve deklici in tudi umrli. Uredil sem karanteno in pripravlil obvezno cepljenje. Nastalo je veliko razburjenje. Tiste dni se je v Velikovu mudil bivši okrajni zdravnik dr. Ziech. Takrat je živel v Celovcu, a so mu večkrat dovoljevali priti v Velikovec, kjer je imel sorodnike. Ta mi je rekel, da lahko za zatiranje črnih

koz dobimo iz Celovca vse, kar potrebujemo, medikamente, cepivo itd. Prav tedaj pa sem dobil iz zagrebškega inštituta prvo jugoslovansko cepivo, tako da ta pomoč ni bila potrebna. Pokazala pa se je nova ovira: velikovski purgarji so mi poslali deputacijo, ki mi je sporočila, da se pustijo cepiti samo od nemškega zdravnika! Malo me je seveda jezilo takšno sebično ravnanje purgarjev, ki jim ni bilo mar, da se med slovenskim prebivalstvom širi tako nevarna bolezen. Zato sem odločno in ostro nastopil. Cepili smo vse, brez obzira na levo in desno. Nastala je takšna rabuka, da ne morem povedati, purgarji bi me bili najraje požrli, a upreti se pa vendar niso upali.

Podoben primer brezvestnega ravnanja nemške inteligence na škodo prebivalstva smo imeli tudi v Grabštanju. Tam se je razširila griža, zaradi katere je umrlo 19 ljudi. Skoraj vsaki hiši so imeli bolnika. Občinski zdravnik pa ni hotel ničesar ukreniti, čeprav sem od njega to zahteval tudi s pomočju župana. Sam se je sicer bal okužbe in se je varoval s tem, da je denar, ki ga je dobil od ljudi, pral v lizolovi raztopini. Sam sem videl razpeto vrv v njegovi ordinaciji, na kateri je sušil oprani papirnati denar. Storit pa ni hotel ničesar. Izgovarjal se je, da ga njegovi celovski predstojniki ne pustijo. Vprašal sem že omenjenega Ziecha glede tega, ta pa mi je rekel: „Zaradi nas že ima nalogo, da bi storil svojo dolžnost, ampak tukaj so določeni krogi, ki mu tega ne dovolijo.“

Tako sem se moral sam pobrigati za grabštansko zadevo. Hodil sem tja vsak drugi dan. Bilo je poleti in po bolnikih so se pasli celi roji muh, ki so se redile v posodah, v katere so bolniki opravliali svojo potrebo. Z županom sva dosegla to, da smo prebelili veliko sobo in v njo zbrali vse bolnike, tako da smo ostale prostore končno lahko razkužili. In s tem je bolezen v par dneh bila končana. Kar jih je umrlo, jih je umrlo, novih primerov pa ni bilo več.

Naj že kar tukaj omenim še eno svojo dosti poznejšo izkušnjo, kako se je nemško meščanstvo ravnalo po svojem

nacionalnem merilu: Med drugo svetovno vojno, ko sem bil izseljen v Št. Vid, sem se po prihodu šel predstaviti okrajnemu glavarju. Dejal sem mu: „Mene so sem poslali. Kot zdravnik bom storil, kar je v moji moči, vendar več od mene ne morete zahtevati. Saj nisem prostovoljno tukaj.“ Šel sem tudi še k županu in mu dejal: „Sicer nisem prostovoljno prišel semkaj, toda če kaj prevzamem, sem pa toliko vreden zdravnik, da bom to v redu opravil.“ Dejstvo pa je, da v vseh letih izseljenstva noben purgar ni prišel k meni po zdravniško pomoč, niti eden ne! Takšna je bila miselnost teh ljudi.

II NEKAJ MISLI O PLEBISCITU

Moja splošna sodba o plebiscitu in njegovem izidu se je seveda oblikovala šele v poznejših letih, ne morem trditi, da sem že v tistem času bil enakega mnenja. Na položaj Slovencev na Koroškem, ki je dosegel odločilni obrat ravno v plebiscitu, gledam kot na boj dveh plasti ljudi. Na eni strani je politična, gospodarska in kulturna organizacija Slovencev zajemala samo kmečke ljudi, to se pravi tistega delovnega kmeta, če rabim moderen izraz, ki sam svoje posestvo obdeluje in ki obenem tudi vse to, kar pridelava, v glavnem tudi samo poje in ki je za trg nezanimiv. Ta organizacija, omejena na to ljudsko plast, je bila vse premočno zrela, da bi mogla rešiti tako obsežno in pomembno vprašanje. Slabost te njene omejitve se je pokazala zlasti v tem, da se je v plebiscitno delovanje na slovenski strani v glavnem vpregla duhovščina ali pa da je vsaj takšen bil videz. Duhovščina je izrabila cerkveni ugled in poudarjala geslo — vera in narodnost. Organizacijski centri plebiscitne agitacije so bili faroži, glavni aktivisti pa faroške kuharice. Treba je priznati, da se je slovenska duhovščina zares zavzela z vsemi svojimi močmi za zmago slovenske stvari pri plebiscitu. V resnici je to bil svojevrsten, čuden pojav, kajti s takšnim svojim delovanjem so prihajali v nasprotje z ordinariatom in s splošno politiko avstrijske katoliške cerkve.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

FRANCI CERNUT

Spomini na leta pregnanstva

RDEČA KRI
NA RUMENI ZVEZDI

Pomanjkanje smo dvojno občutili tudi taboriščniki. Hrana se je občutno slabšala in še te je bilo vedno manj; tudi za obleči ni bilo več kaj prida. Nekega dne nas je vodstvo taborišča presenetilo s kupom sicer že rabljenih, a vendarle še sorazmerno dobro ohranjenih oblek različne velikosti — moških, ženskih in otroških. Skoraj vsakdo je prejel nekaj bolj ali manj primerne. Sam sem bil zelo vesel neke vrste smučarskih hlač, tople kape ter volnene jope, pač pa sem zelo zavidal nekemu sovrstniku, ki je osvojil temen športni janker, kakršnega sem si bil tako želel. Toda goreča želja se je hipoma spremenila v nemo grozo: Za barako smo si, mlada družina, nekoliko bliže ogledali kos obleke. Na zgornji strani prišiti žep je bil drobno preluknjani, na levi prsni strani je notranjo podlogo obkrožal temen, že izsušen madež, žep pa je zakrival kričečo rumeno šesterokrako zvezdo... Ali bomo tudi mi šli to pot? — ujamem mimogrede tih pomenek dveh že osivelih pregnancev. Strah me spreleti po vsem telesu ob teh besedah in zbežim proti zaklonišču, od tam do potoka. Srce mi razbija, najraje bi kričal, toda le vzdih obupa se mi izvije iz prs. V duhu gledam slike, strašne slike — mrličje po tleh, stare, mlade in vse se vrtiljake, kot vrtiljak, vse je prepojeno s krvjo. In med nešteti zagledam mladeniča s temnim jankerm, ki me gleda nemo, z mrtvimi očmi.

Ne vem, kako dolgo sem tam stal, preden sem se vsaj nekoliko pomiril. Podzavestno me je lakota gnala proti barakam, tudi mračiti se je začelo. Ko se je mama vrnila z dela, bi ji rad potožil svojo notranjo bol, a bila je videti zelo izmučena. Kadar nas je otroke ljubkoval njen pogled, so bile

rejo pomagati, ker so tudi sami le brezpravni pregnanci.

Kmalu po neuspelem poizkusu, dobiti kako zaposlitev v pekarni, sem našel na odpadu popolnoma pokvarjen hleb kmečkega kruha. Pošiljka, ki bi bila gotovo dobrodošlo darilo kakemu sotrpnu, je bila verjetno predolgo na poti in tako je priboljšek popolnoma splesnil. Vseeno razrežem hleb v upanju, da bo le še kaj užitnega, in skušam odstraniti plesen na njem. Nimam dosti uspeha. Le najhujše bele in zelene kosmiče spravim proč, nato se ga lotim. Slaščica ravno ni, toda nekako le potolaži krulči želodec. Posledice ne izostanejo: sledita bruhanje in driska. Nekaj dni se ne morem opomoči; želodec ne obdrži ničesar. Zelo oslavljen se držim največ le postelje in pijem nek strašansko grenek čaj, ki me vedno spet sili k bruhanju. Komaj da zmorem pot do stranišča in to je tudi že vse.

Prav tiste dni se pojavi lagerführer v našem oddelku in mi naznani, da moram na delo. Oče, zaradi poškode na roki v bolniškem stanju in torej v taborišču, je sicer z vso vne- mo opozarjal na moje slabo zdravstveno stanje, češ da v tem stanju nisem zmožen za delo, saj se niti ne morem pošteno držati na nogah. Toda vsi ugovori so videti zaman, še posebno tisti, da mame ni tukaj, ker je na delu — kdo naj bi mi potem spravljal nekaj iz naše revščine skupaj. Nobeni ugovori in niti ponižna prošnja niso zalegli in očeta se vse bolj pričinja lotevati obup, da začenja zgubljati živce. Besede kakor: „Skla- verei“, „vrdamte Kinderverschlep- tung“ in podobne bruha brez premis- leka iz sebe in vsi navzoči, vključno mene, osupnemo, vsi vemo, da je s tem prekoračil mejo dovoljenega in da so posledice zanj lahko usodne. Dejansko SS-ovec nekaj časa okleva in nevaren blesk se mu svetlika v

šam dojeti vse to, kar se dogaja okrog mene, z menoj, kaj me pričakuje. Toda po glavi mi blodijo le neke čudne, spakedrane podobe, pomešane z do- gajanj iz mladosti. Odtod tisto začudenje, tiste sprašujoče oči? Kje je tista mladost? Ali sem bil sploh kdaj mlad? Ta misel me popolnoma prevzame, da niti ne vem prav, kdaj sem se vrnil v barako. Tam spravlja oče nekaj mojih bornih cap skupaj, med njimi dvojje obrabljenih vojaš- kih hlač, srjaco ter oguljeno volneno jopo — „darilo“ lagerführerja.

ODHOD NA DELO

Bliskovito je minil čas in kmalu vstopi bolniška sestra. Brezčutno ogleduje zadnje moje priprave, nekaj po- reče očetu, vendar razumem edinole besedo „begleiten“. Poslovim se od sestra, od triletnega brata, od očeta, ki mi venomer nekaj govori, omenja tudi mamo, toda v bistvu ne vem z njegovimi besedami nič početi. Vse gre nekam mimo mene, vse je tako brezpomembno, vse ničeno — vseeno, če pridem v tisti Dachsbach, kamor sem bil poslan ali ne, vseeno, ali me spremlja bolniška sestra ali ne; vse ena sama praznina, kjer ni prostora niti za najintimnejša človeška čustva, kot izgleda. Preden zapustiva taborišče, se še enkrat ozrem nazaj; po- gledi sotrpinov me spremljajo, vsi so čudno resni, morda celo solzeni; med njimi pa na glas ihti moj oče...

Med več kot polurno hojo do že- lezniške postaje se dodobra zavedam le dveh stvari — namreč, da so mi noge še zelo šibke in da je mali kov- ček v desnici vendarle precej težak. Nizko leteči lovec z bližnjega leta- lišča Herzogenaurach me mimogrede iztrga iz moje letargije. Tam je v službi moja mama. Tam sva z mlaj- šo sestro Lojzko bila na božičnici; v dvorani je stala precej velika, lepo okrašena smreka, peli so „Stille Nacht...“; celo nekaj peciva sva dobila po-

in že izgine med begajočimi potniki. Bežen pogled na papir mi požene kri v glavo: „Metzgerei Hyronimus“ — črke mi zaplešejo pred očmi; doslej se nisem prav nič zanimal glede no- vega delovnega mesta. Torej mesari- ja, mi tolče po možganih — ko pa še miši nisem zmožen ubiti, niti tak uboj gledati. V hipu postanem buden, zelo buden, razburjenje čutim v vsa- kem vlaknu in strastno si zaželim, da vožnje ne bi bilo nikdar konec, da nikoli ne bi prispel v ta prokleti Dachsbach. Dopovedovati si skušam: bo vsaj malo več za pod zob — toda misel ne najde pravega odmeva v notranjosti.

Poln zlih slutenj izstopim na po- staji in kar prehitro se znajdem pred postavno hišo sredi trga. „Metzge- rei“ — me že od daleč, kot v pos- meh, pozdravlja na njej napis. Srce mi razbija kot kovaško kladivo, ko po tlakovanem dvorišču prestopim hišni prag. V veži, kjer so tla oblo- žena s ploščami, čudno glasno odme- va moj obotavljajoči se korak. Pri- priči se odprejo vrata in v njih me sprašujoče motri postavna ženska srednjih let. V zadregi zamoljajm ne- kaj, kar naj bi bilo pozdrav in pred- stavitve obnem, bolj razumljivo pa še dodam: „Lager Frauenaurach...“

Tedaj v sobi zašelesti papir in ko ženska odstopi, se na njenem mestu pojavi človek, pravi rokoborec, čigar ledenomrzle oči me naravnost preba- dajo. Oblije me mrzlca in spet iz- ustim nekaj pozdravu podobnega. „Heil Hitler!“, mi s stegnjeno roko zagrmí nasproti gromki glas in šele tedaj opazim, da stoji pred menoj SA-jevec v svoji rjavi uniformi. Brez dvoma, to je moj novi gospodar, me- sar in povrh še taka živina... Spoz- nanja ne morem do konca dojeti, ko me že krepka klofuta boleče opo- zori, da sem pravkar napravil veli- kansko pregreho — pozabil sem na „nemški pozdrav“.

V naslednji „dobrodošlici“, ki je zaradi čudnega narečja niti ne razu- mem v celoti, vendarle izvem, da vlada tukaj vojaški red, da se moje delo začne pred šestimi uro v hlevu in konča na večer po temeljitem čišče-

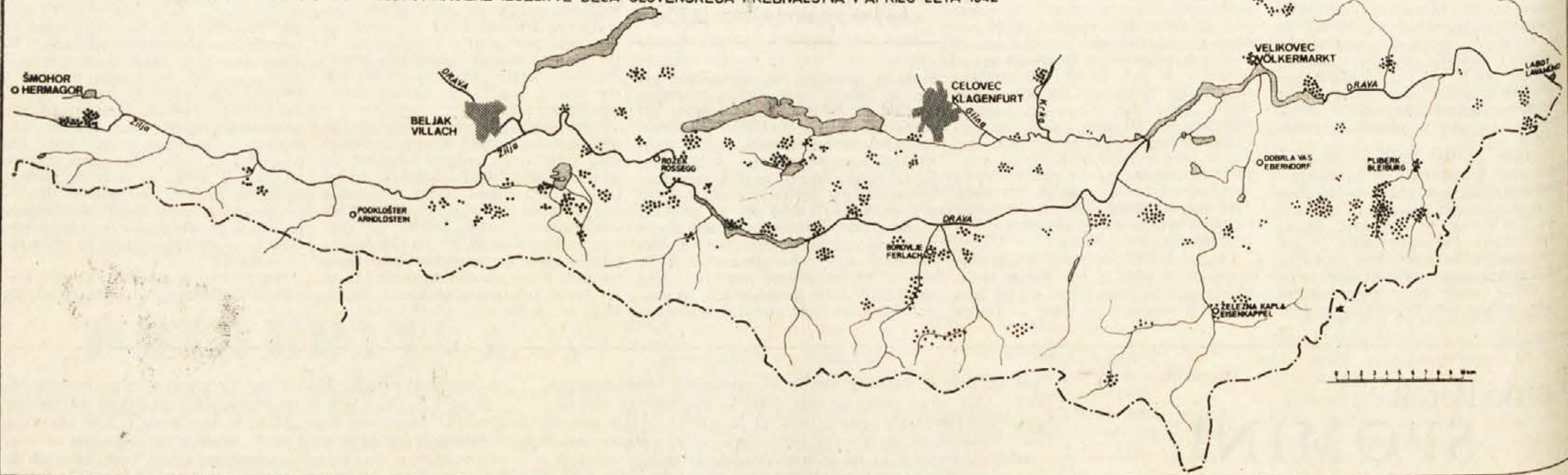

Ko so se slovenski izseljenci po letih pregnanstva spet vračali domov, so številne sotrpine morali pustiti v tu- jini, kjer so našli svoj grob.

je padalo po meni, ne glede kam. Da spočetka nisem dobro razumel nje- govega narečja in sem se ga drznil pro- siti za ponovitev ukaza, ali da sem s svojimi lesenimi cokljami na kam- nitem tlaku spodrsnil pod težo polo- vice prašiča — to se mi namreč ni- so zdele take pregrehe.

Bolj kot vsi udarci, vse brce, vsako suvanje pa me je bolela slast, s ka- tero se je znašel ta „nadčlovek“ nad menoj. Prav bolešno je iskal nedo- statke v mojem opravljenem delu. Zvečer se je dosti manj oziral na dejansko čistočo v pospravljeni me- nici, kot na to, da ne bi prišel jaz prezgodaj do počitka. Čisto po ne- potrebnem je pognal nekaj mesa sko- zi stroj, samo da nisem končal pred deseto uro. Toda ravno spanja sem potreboval bolj kot vse drugo, ne samo enkrat sem zaspal stoje — pre- bujenje pa je bilo navadno boleče. Spremljati sem ga „smel“ tudi na

JUŽNA KOROŠKA KARTA NASILNE IZSELITVE DELA SLOVENSKEGA PREBIVALSTVA V APRILU LETA 1942

Z zločinsko izselitvijo slovenskih družin je nacizem neizbrisno začrtal meje ozemlja avtohtone naselitve koroških Slovencev in na celotnem tem ozemlju zahtevamo dosledno izpolnitev in spoštovanje določil člena 7 državne pogodbe.

njene oči vse solzne. Molče sem zato zlezel na svoj pograd, rumena šeste- rokraka zvezda pa se je silovito vsi- drala v moje možgane, spremljala me je v mučne, krvave sanje.

Še in še sem naslednji dan obračal in preiskoval dodeljene kose oblačil, mrzlično sem iskal majhno luknjo in madeže posušene krvi, toda nisem našel kaj podobnega. Prepričeval sem samega sebe, da so stvari mogoče le podarjene, da so jih podarili dobri ljudje, a ni mi uspelo, nasprotno — nič nisem dvomil, da lastniki, in teh je moralo biti veliko, niso več med živimi.

ZIVLJENJE NAS JE ŠOLALO

V takih okoliščinah in ob takih do- živetjih smo doraščali mladi pregnan- ci, večinoma še šoloobvezni otroci, ki pa nismo smeli obiskovati šole; tem bolj nas je šolalo življenje. Ni priza- našalo ne staršem, ne nam, zato jim tudi nismo tožili naših težav, ker smo se dobro zavedali, da imajo na- prtanega dovolj gorja; da pa nam pri vsej ljubezni do nas tudi ne mo-

očeh; vsi pričakujemo najhujše, a slednjič se sunkoma obrne in odide brez besede iz barake.

Še se oče kljub mojemu prigovar- janju ni dodobra pomiril, ko vstopi taboriščna bolničarka, s svežnjem v roki, ki ga brezbrizno vrže na mojo posteljo, rekoč: „Etwas zum Anzie- hen...“; in že med vrati dodaja sko- raj poveljujoče: „Um elf Uhr ist Ab- marsch!“

Vse to zaznavam čisto mehanično- daleč od tega, da bi me karkoli pri- zadelo, kakor da bi šlo za neko tujo osebo, za neko stvar, ki mi je deseta briga. Šele pogled na potrto očetovo postavo, v njegov obupani obraz, po katerem tečejo solze, ki drhti v svoji bledici, ne da bi prišla kaka beseda iz njegovih ust — šele to me prebudi iz neke apatije v kruto resničnost.

Iz vlečem se iz postelje in se pri- nem oblačiti, nato se šibkih nog od- pravim v umivalnico. Iz ogledala me gleda upadel obraz, skoraj osivel, ter dvojje močno odprtih oči, v ka- terih je bolj začudenje kot pa žalost ali strah. Trudim se misliti resno, sku-

darjenega in nekaj bonbončkov, žen- ske in vojaki so bili prijazni z nami — mama pa se je jokala. Kako bo le sprejela moj odhod? Prva rado- vednost me objame; ali bo zelo ža- lostna, bo zelo jokala?

Vlak odpelje točno in je kar pre- cej zaseden. Ljudje se držijo resno, ne govorijo dosti in še to bolj potiho, da najbližnjega sosedu komaj razu- meš. Neka starejša ženska me spra- šuje, če grem v bolnico in kaj da mi manjka. Ne vem prav kaj odgovo- riti in samo odkimam; namesto me- ne kratko odvrne moja spremljeval- ka: „Arbeitseinsatz!“ Prav neverno me premeri ženska od nog do glave, nekaj nerazumljivega zamoljaja in kot v zadregi povesi oči.

V Fürthu je treba prestopiti na drugi vlak, tam se ločim tudi od spremljevalke, bolničarke, ki je imela bolj videz kake preestroge učiteljice kot pa pomočnice; zdela se mi je vse- skozi odvečna, do neke mere celo nadležna. Stojče na peronu mi po- molji še listek skozi okno z beseda- mi: „... hier die genaue Adresse...“

nju klavnice in mesnice, čez dan pa da dobim vsakokrat še posebna na- vodila. Končano delo moram javiti po vojaško in šefiteta bo odločala o tem, če sem nalogo opravil v redu ali ne.

ČLOVEK IN „NADČLOVEK“

Ker je v tem kratkem času zgr- melo toliko sprememb in toliko povelj name, se niti nisem prav zavedal, da me je bil gospodar tudi že prekrstil. Odslej so me klicali vsi po vrsti le še „Rusla“ (za pravega Rusa sem bil res še nekoliko premajhen) in temu primerno sem dobil tudi par lesenih cokel, kot sem jih poznal že delno od ruskih ujetnikov. Ime mesarja me ni motilo, niti posmeh v njem ni bo- lel, pač pa ves njegov bes, ki ga je izlil nad menoj, medtem ko se je po drugi strani kar preveč bal bojišča, kot sem pozneje izvedel. Dostikrat sem imel vtis, da skuša maščevati vsak izgubljeni meter ukradene zem- lje na moji koži, saj sem velikokrat zaman iskal pri sebi kakršno koli krivdo, pa je nisem našel. A vseeno

lov; ker pa se nisem znal peljati s kolesom, sem moral teči poleg njega, kakor na drugi strani lovski pes. Če mu nisem mogel slediti, me je poča- kal in sklofotal — tudi vpričo sose- dov, ki so le nemo majali z glava- mi. Ta človek, ki pravzaprav niti ni zaslužil tega imena, me je nekajkrat tiral naravnost v obup in to kljub moji mladosti. Le ob nedeljah, ka- dar je bila doma njegova hčerka, štu- dentka kakih dvajsetih let, je bil čisto spremenjen. Tudi tedaj sem ostal Rus- la in sem moral opravljati hlevska dela in vse drugo kot običajno — toda vse to je potekalo brez kriča- nja, brez pretepanja. Celó ko sem nekoč spodrsnil v veži in razbil ste- klenico vina, je le nejevoljno zagode- njal in me poslal v klet po drugo. In celo obedoval sem skupaj z dru- žino v gosposki sobi in mojster me je zalagal z izbranimi jedili, rekoč: „Rusla, oll's nunde...“ (Rusla, alles

(Nadaljevanje na 7. strani)

OB ŠTIRIDESETLETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM — OB ŠTI

(Nadaljevanje s 6. strani)

hinunter). Komaj pa je minila nedelja ali če se hčerka slučajno ni vrnila domov, je bil tisti čudaški SA-jevec zopet posurovel in le še trši so padali udarci.

OBUP IN NOVO UPANJE

Iskal sem rešitve, a te ni bilo in marsikateri trdni sklep, da bi nasilno končal to tragedijo, je odvrnila samo pošta od mojih dragih — od mame, od strica. V njej sem popolnoma obupan našel uteho, iz nje sem črpal moči, da sem kočno le vzdržal — duševno in telesno.

Neko nedeljo je bilo posebno hudo. Že deset dni ni bilo nobene pošte, že drugič ni bilo mesarjeve hčerke domov. Popolnoma strt sem parnal seno na skednju, ko je sirena spet naznanjala „fliegeralarm“. Bilo je sicer okrog poldneva, toda zavezniška letala se takrat niso ozirala na to — preletavala so rajhovsko ozemlje po mili volji, ne da bi naletela na resen odpor. Kot poprej v taborišču, smo tudi tukaj ob takem alarmu iskali čimprej zatočišče v kleti. Toda tokrat tega nisem storil; od nekod se mi je vrnilo neko čudno upanje, naravnost blazna ideja. Urnih nog sem jo pobrisal preko dvorišča na cesto in po njej iz trga. Komaj sem pustil za seboj zadnje hiše, že so se pojavili na popolnoma jasnem nebu prvi roji

strahu, da bi se ne bilo medtem kaj spremenilo, da ne bi sledil kakšen preklc. Šele ko se je vlak počasi pomikal iz postaje, so odpadli zadnji dvomi; bil pa sem tudi trdno odločen, da se pod nobenim pogojem ne vrnem v ta grozni Dachsbach.

Najraje bi tekel pred vlakom, ki mi je vozil vse prepočas. Fürth, nekakšno predmestje Nürnberga, je bil ena sama ruševina. Ljudje, ki sem jih srečaval, so bili resni, mrki, upadlih obrazov, bili so videti bolni. Tudi vojake je bilo videti, vmes kakšnega oficirja. Pozdravljali so še po vojaško, toda brez nekdanje vneme, brez strumnosti, brez vsake volje. Vojne grozote so jim sevale iz lic in marsikateri je taval kot pijan med porušenimi zidovi; mogoče je iskal svoje, mogoče tudi samo sorodnike kakega padlega tovariša.

Daleč je pripeljal Hitler svoj tisočletni rajh, mi je šlo skozi glavo, ko sem se vračal na postajo. Čudna mešanica veselja in sočustvovanja z ljudmi tam zunaj me je navdajala, ko so ruševine izginjale izpred mojih oči. Končno Bruck — še pol ure hoje, pa bom doma. Doma? — se zdrznem, doma sem vendar čisto drugje. Tja tudi sedaj ne smemo, tako je pisala mama; toda zdaj ne šteje, glavno, da moremo stran iz te hladne, sovrane tujine.

SLOVO OD TABORIŠČA

Lager Frauenaurach — tokrat stopim z veseljem med barake. V objemu svojcev se taja srce, solze tečejo, solze sreče. Pomaknjeni v svoj kot stojijo sotrpini in predstavljati sem si megal, da jim je bilo hudo. Sočutje nas obdaja, sočutje do vseh tistih, ki so jim vrata taborišča še naprej zaprta. Oče čuti tudi dolžnost do teh sostanovalcev, hoče jim reči nekaj bodrilnih besed, besed spodbude, toda bolj v zadregi meni: „... saj boste tudi vi kmalu prišli za nami...“ — „Boga daj“ mu odvrne Golavčnikov oče zamišljeno in se truden vsede na pogled.

Na večer tistega spetembrskega dneva v letu 1944 smo zapustili taborišče Frauenaurach — vsaka ura, vsaka minuta tukaj bi bila odveč, vsaka sekunda izgubljena. Mnogo je bilo pripovedovanja, mnogo vpraševanja, mnogo načrtovanja. Bili smo vsi kot otroci, vse pred nami je bilo svetlo. Vprašan po mojem delovnem mestu pri onem mesarju nisem pripovedoval veliko. Dejal sem, da je bil delovni dan precej dolg, da je bilo delo težko, a da mi je drugače šlo dobro. Vprašujoče mamine oči so sicer izražale dvom, toda ostal sem pri svojih trditvah. Še je bila vojna, gorja še dolgo ni bilo konec in starše je gotovo čakala še marsikatera preizkušnja — zato jim takrat nisem zaupal vsega, da jih ne bi po nepotrebnem vznemirjal. Marsikaj so zvedeli sploh šele po vojni, ko smo bili spet doma.

Sele med potjo sem zvedel, da smo namenjeni nazaj v Ostmarko, kot se je takrat imenovala Avstrija, na nek kmetijsko-lesni obrat v bližini Dunajskega Novega mesta, v prekrščenno deželo Niederdonau. Dobrotnik, ki nas je rešil krepeljev SS, je bil Maresch, lastnik mnogih veleposestev in raznih podjetij po vsej Avstriji.

Ko je ponoči odpihal vlak proti jugu, dolgo nismo mogli spati — preveč razburjenja je bilo v nas, še vse preveč sveže so bile rane, prizadete nam v preteklih dveh letih in pol. Slednjič pa je le drugača za drugim premagal zaspanec, trden, brez sanj. Sam sem bil menda zadnji, ki sem zatisnil oči, a poprej mi je še nekajkrat zadonel grozovit „Rusla“ v ušesih.

Ko smo se čez nekaj ur začeli prebujati, se je porajala na obzorju prva jutranja zarja — naznanjala je nov dan, srečnejšega od včeraj.

Konec

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Rupprechter-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42 20 86 sndk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

RADIO — TELEVIZIJA

LJUBLJANA

PETEK, 17. 5.: 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Naš prijatelj Tito, otroška serija — 17.50 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Spoznavajmo našo naravno dediščino: Mura, izobraževalna oddaja — 20.05 Človekovi možgani: Jaz, angleška dok. serija — 21.00 Ne prezrite — 21.15 Naša krajevna skupnost - Kje pa je oblast? - humoristična nanizanka — 22.15 Dnevnik — 22.25 Ujetnica, francosko-italijanski film.

SOBOTA, 18. 5.: 8.10 Poročila — 8.15 Slovenske ljudske pravljice — 8.35 Clciban izletnik — 8.50 Naš prijatelj Tito, nadaljevanka — 9.05 Gledališče na podstrešju — 9.35 Miti in legende - Antični miti: Odiseja, 1. del — 9.50 Periskop — 10.20 Republiška revija MPZ Zagorje 84 — 10.50 Pojane: Proslava ob 40-letnici zaključnih bojev za osvoboditev in zmago nad fašizmom, svetnos — 12.00 Čudeži narave: Skrivnostni svet plazilcev — 12.30 Spoznano - neznano, oddaja o znanosti — 13.10 Poročila — 14.50 Računalništvo, ponovitev — 15.15 Retro-

spektiva filmov Franceta Štiglica: Deveti krog, hrvaški film — 16.55 Poročila — 17.00 Rokomet: Slaga Bosnaprevoz : CZ, prenos — 18.40 Boj za obstanek: Leto požarov, angleška poljudnoznanstvena serija — 20.00 Hooper, ameriški film — 21.40 Zrcalo tedna — 22.05 Videogodba — 22.55 Poročila.

NEDELJA, 19. 5.: 8.40 Poročila — 8.45 Živ žav: Risanke, Pravljičje z vseh vetrov — 9.40 Grizli Adams, ponovitev ameriške nanizanke — 10.10 Življenje in dogodivščine Nicholasa Nicklebyja, nadaljevanka — 11.05 Tamburaški orkester „Zoran Mulič“ — 11.35 625, oddaja za slik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 14.55 Mostovi — 15.25 Kam gredo divje svinje, nadaljevanka — 16.25 Poročila — 16.30 Visok pritisk, zabavnoglasbena oddaja TV Koper — 17.25 Dvojna prevara, ameriški film — 18.50 Knjiga — 20.00 Ljubzenske zgodbe — 21.10 Glasbena medigra — 21.25 Avtoreali Saturnus, reportaža — 21.50 Športni pregled — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 5.: 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Nihče kakor jaz, ponovitev nanizanke — 18.05 Ringa ringa raja — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Zdravo mladi — 20.05 Rabiljeva pesem, ameriška nadaljevanka — 20.55 Mednarod-

ni filmski festival - Cannes 85, zaključna slovesnost ob podelitvi nagrad — 21.35 Glasbeni večer.

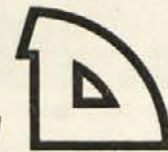
TOREK, 21. 5.: 8.55 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.25 Šolska TV — 17.30 Poročila — 17.35 Pedenjžep — 18.05 Mini in legende — 18.25 Obalnokraški obzornik — 18.40 Mornar, angleški TV film — 20.05 Pakova mreža, angleška drama — 21.55 Omizje — 0.00 Poročila.

SREDA, 22. 5.: 9.00 Test — 9.15 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Slovenske ljudske pravljice: O štirih bratih — 17.50 Cyrano de Bergerac, 2. del predstave SMG — 18.25 Notranjski obzornik — 18.40 Računalništvo, angl. izobraževalna serija — 20.05 Dokumentarec meseca: Bolj belo kot belo — 20.50 Noč sv. Lovrenca, italijanski film — 22.40 Dnevnik.

ČETRTEK, 23. 5.: 8.45 Test — 9.00 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.25 Šolska TV — 17.30 Poročila — 17.35 40 zelenih slonov - Velikani — 17.55 Neminižnost otroštva — 18.25 Koroški obzornik — 18.40 Čas, ki živi: Med vojno pa muze ne pojo — 20.00 Tednik — 21.05 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.15 Fanrj Liszt, madžarska nadaljevanka — 22.15 Dnevnik.

Najprej smo poživali založbo.
Nato smo preoblekli knjigarno.
Zdaj moderniziramo tiskarno.
Iz starega raste novo.

Drava

AVSTRIJA 1

PETEK, 17. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Verjamem — 12.00 Papež v Belgiji — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Ostržek — 17.30 Zgodbe iz Floride — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 Casovni signal — 22.05 Šport — 23.05 Poročila.

SOBOTA, 18. 5.: 8.45 Poročila — 8.45 Papež v Belgiji — 10.4 Zadnji odlog je eno leto — 12.00 Nočni studio — 13.05 Poročila — 14.15 Anton, zadnji — 15.40 Tom & Jerry

— 15.55 Jakob in Elizabeta — 16.00 Pika Nogavička — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.0 Gradbišče — 17.30 Fraggles — 17.5 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Stavim, da... — 22.05 Šport — 23.05 Solid Gold — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 19. 5.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Računalniška družina — 14.20 Strah divizije — 1.45 Včerajšnji in današnji rock-idoli — 16.30 Ena, dva ali tri — 17.15 Lutkovna predstava — 17.40 Helmi — 17.45 Klub senlorjev — 18.30 Mi — 19.0 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori župnik Franz Ungar — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Tosca — 22.15 Sodob-

niki na kupe — 23.05 Jour fixe — 0.10 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Anton Zadnji — 11.55 Tom & Jerry — 12.00 Bizantinska cesarica Teodora — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Magnum — 22.00 Takrat — 22.05 Rossini v Parizu — 23.35 Poročila.

TOREK, 21. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija — 12.00 Takrat — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 — Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski report — 21.15 Bogastvo in revščina.

SLOVENSKE ODDAJE
AVSTRIJSKEGA RADIA
vsak dan od 18.10 do 19.00

Pe 17. 5.: „Čas, ki v njem živimo“ (T. Ogris: Notranja členitev dvojezičnega pouka)

So 18. 5.: Duhovni nagovor (mag. Stanko Hočevar)
Voščila (Marica Hartmann)

Ne 19. 5.: Glasbena oddaja
Pesmi koroških avtorjev: Andreja Kokota, Antona Kuchlinga, Milke Hartmanove in Valentina Polanška. Pesmi je uglasbil Hanzi Artač, pel jih bo moški oktet „Prijatelji Koroške“ iz Kamnika.

Po 20. 5.: Pojdite po vsem svetu (Koroška misijonska pomlad)

To 21. 5.: Ženski magacin (E. Velik)

Sr 22. 5.: Koroško poletje (R. Klopčič)

Če 23. 5.: Rož-Podjuna-Zila (Radijski sodelavci poročajo)

Pe 24. 5.: Hišna in ledinska imena (dr. A. Feinig)

V globoki žalosti sporočamo, da nas je naša dobra mama, stara mama, tašča, sestra, svakinja in teta, gospa

Terezija Hartmann

rojena Smrtnik

na materinski dan, dne 12. maja 1985, po dolgi, težki bolezni v 59. letu starosti, dobro pripravljena v krščanskem duhu, za vedno zapustila.

Drago pokojnico smo pospremili k večnemu počitku v sredo 15. maja pri farni cerkvi v Škocijanu.

Za nas ostaneš nepozabna:

Folti, Marija, Božo, Andreja, otroci
Marica, Annamaria, snahi
Mihaela, Simona, Katarina, Milena, vnukinje
Mili, Marica, Bernarda, Vida, Kati, Franci, sestre in brat
Milka, svakinja

v imenu vseh sorodnikov

Z lepimi besedami prikrivajo razbitje šole

Wagner pridobil na ugledu pri Haiderju in KHD

Na ugledu pri Haiderju in Heimatdienstu je pridobil predsednik koroške SPO Leopold Wagner, ker je na sobotnem partijskem kongresu obljubil „vsakomur šolo, kakršno sam želi.“ Zato pa so bili potisnjeni ob stran vsi kritični ljudje znotraj stranke, posebno mladina, ki je skušala braniti načelno in pozitivno manjšinsko politiko. Tudi zvezni predsednik stranke, zvezni kancler Fred Sinowatz, ni zavrnil Wagnerjevih načrtov o „mili likvidaciji dvojezičnega šolstva.“

„Vsak Korošec bo dobil šolo, ki si jo sam želi“, to je bilo glavno razodetje Wagnerja glede manjšinskega šolstva. Wagner ni bil konkreten in tudi še nima sklepov svoje stranke, vendar je že isti dan žel priznanje s strani Haiderja in KHD. Saj se za njegovimi lepimi besedami skriva tiha likvidacija obstoječe dvojezične šolske ureditve. Dobro poučeni ljudje že vedo povedati, da bodo skušali spremeniti šolske okolišče, da bi se s tem približali predstavi KHD-ja o središčnih šolah. Lepe besede Wagnerja pa služijo zavajanju javnosti. Saj nobeden, ki je res poučen o stališčih manjšine, strank in drugih institucij ne more verjeti, da je mogoče hkrati „upoštevati stališče manjšine in večine, stališče FPÖ, ter katoliške in protestantske cerkve, prav tako pa tudi stališče celovške univerze!“ Tudi verbalni napadi Wagnerja proti Haiderju v zvezi z protimanjšinskim referendumom mu ne dajejo več verodostojnosti. Kajti kdor ne zago-

varja skupne šole, kapitulira pred tisto malo peščico nemških nacionalistov, ki jim je vsakršna slovenska beseda v ušesih njihovih otrok preveč. Ločevanje otrok bo povečalo narodnostne konflikte, saj je vsa ta politika samo popuščanje Haiderjevi nacionalistični politiki.

Prej ali slej se bo moral Leopold Wagner tudi sam vprašati ali je res tisti veliki posrednik med obema narodnostima!

Predlog socialistične mladine, da se obdrži in izboljša sedanja ureditev dvojezičnega šolstva (med drugim so zahtevali tudi dvojezično šolo v Celovcu) partijski kongres SPO ni sprejel; predlog so posredovali strankinemu predsedstvu v obravnavo. Diskusijski prispevek zastopnika socialistične mladine je celo izzval protireakcijo nekega celovškega socialista, ki je napadal Slovence, ki se poslužujejo svojih pravic!

Iz razgovorov s članstvom je bilo slišati, da se kritični člani že pri določanju delegatov niso uveljavili! Prav tako je bilo čutiti nezadovoljstvo zaradi neupoštevanja stališča mladine glede oboroževanja.

Člani koroške dijaške zveze so z letaki in transparenti pozivali udeležence kongresa naj podprejo stališče socialistične mladine ter ministra Moritza. Wagnerja in Sinowtza pa so pozivali naj prispevata k polni izpolnitvi člena 7.

Gstettner: „Ni šolske rešitve, ki more zadovoljiti vseh“!

Zborovanje zaupnikov je z dolgim aplavzom podprlo izvajanja univ. prof. dr. Petra Gstettnerja.

„Super-demokratsko zveni izpoved: ‚Vsakemu svojo šolo‘, saj nas spominja na širokogrudno samopostrežbo in nam vsiljuje vtis, kot da si svobodno lahko izberemo svojo šolo!‘ S temi besedami je univerzitetni profesor dr. Peter Gstettner opisal najnovejšo lepe besede deželnega glavarja v zvezi z dvojezičnim šolstvom.

„Toda vse skupaj ima hibo“, je dejal Gstettner, ki je govoril na skupnem delovnem zborovanju obeh osrednjih organizacij v ponedeljek v Celovcu. Kot pri samopostrežbi bi tudi v šolstvu imeli iste posledice: „Finančno močni kupec je resnični kralj, samo on ima resnično svobodo izbirati, slabši mora v široki ponudbi vzeti cenejšo ponudbo!“

Ker Slovenci ločenih šol ne odobravamo bi v praksi preostala dva načina šol, pravi prof. Gstettner:

■ dvojezična šola, kjer se je slej ko prej treba javiti in

■ enojezična, čisto nemška šola, poleg dvojezične šole.

KAKŠNO USODO BI UTRPELA TAKŠNA ŠOLA?

„Kako dolgo bi dvojezična šola vzdržala konkurenčno situacijo, ob nadaljevanju pritiska na slovenske starše in ob nadaljevanju nemško-nacionalne propagande KHD-ja?“ je vprašal Gstettner in ocenil, da bi v takšnem razvoju prej ali slej dvojezično šolo postopno izrinili in z njo tudi slovenščino iz šolske javnosti. Takšen model ločenih šol pozdravljata seveda FPÖ in KHD, ker je pomemben korak k „dokončni rešitvi“ slovenskega vprašanja.

„Ne samo iz tega vzroka moramo odločno odkloniti ta model: uvesti čisto nemške šole v dvojezičnem področju Koroške politično ničesar drugega ne pomeni ko popuščanje koroške deželne vlade tisti mali

nemško-nacionalno usmerjeni skupini, ki ne zdrži, da njihovi otroci ob čisto nemškem pouku slišijo slovenske besede.“

„Uresničitev omenjenega modela (‚vsakemu svojo šolo‘) — seveda na podlagi tristrankarskega sporazuma — bi bila bankrotna izjava uradne Koroške manjšinske politike! Če namreč na ta način dvojezični šoli zadajo „počasni“ smrtni udarec, potem se bo porušil tudi mit o manjšini prijazni politiki strank,“ je poudaril prof. Gstettner.

„Potruditi se moramo, da se ta nesrečni model takoj spravi iz diskusije in označi kot manjšini sovražni model.“ Še naprej se bo treba zavedati za ohranitev in izboljšanje dvojezične skupne šole. „Politikom pa je treba povedati, da ni rešitve manjšinskega šolstva, s katerim je mogoče zadovoljiti vseh (med drugim KHD, FPÖ, Abwehrkämpferbund, ÖVP in druge)! Vsi taki gnili kompromisi gredo na račun manjšine.“ Koroška pa ima slej ko prej zakonsko obvezo zaščiti slovensko narodno skupnost.

šinskega šolstva bi imelo za posledico usodne permanentne narodnostne konflikte na celotnem dvojezičnem ozemlju in bi bila s tem baza za sožitje in sodelovanje obeh narodov v deželi resno ogrožena.

Zato zahtevamo, da Avstrija končno izpolni svoje obveznosti iz državne pogodbe in v sodelovanju s prizadeto manjšino reši vsa odprta vprašanja člena 7.

Materinska proslava

V soboto 11. maja je Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ vabilo matere z družinami na materinsko proslavo v farno dvorano v Železno Kaplo. In kdor je prišel, temu ni bilo žal. V treh delih večernega spreda so mladi pokazali kaj znajo in kaj so se v kratkem času naučili. Uvod so pripravile štiri deklice s šopkom pesmi in melodij. Sledila je igra „Modra vrtnica“, ki jo je z mladimi naštudiral marljivi režiser Polde Zunder. Marsikateri talent se skriva v teh mladih, ki bo kmalu lahko okrepil kapelško igralsko skupino.

Drugi del programa so nam pripravili tamburaši. Pod vodstvom Mi-

ŠPORTNI VESTNIK

En - dva - S-A-K: cilj Koroška liga

Spopad St. Leonhard proti Slovenskemu atletskemu klubu so poznalci koroškega nogometa ocenili kot derbi 22. kola. Deloma zaradi tega, ker sta se pomerila tretji in prvi vzhodne podligaške tabele, prej pa zato, ker sta obe moštvi že igrali v koroški ligi in tako se jima priznava „višja kvalifikacija“.

ST. LEONHARD : SAK 0:2 (0:1)
Bad St. Leonhard, 200, Pleschounig
Gole: Polanšek (13.), Gregorič (64.)

Postava: Naschenweng; Sadjak, Stern, Kreutz, Lampichler; Velik, Jovičević, Raczynski, Polanšek; Ratajecz, Gregorič (zamenjava: Wieser in Woschitz)

Domačini, ki so nedavno deklasirali(!) celovski ASV s 4:0, štejejo med najmočnejše ekipe (še posebej na svojem terenu) v podligi. Kljub temu je bila njihova odpornost proti sakovcem brez vsakega učinka. Slovenski nogometaši so se vestno in resno pripravili na „odločilni“ dvoboj — kot ga je označeval SAK-trener Jagodič; od prve minute naprej so kontrolirali nasprotnika in z njim vred potek igre. V sedmi minuti je Jovičević slabo placiral enajstmetrovko, domači vratar je z lepo parado branil in ostalo je pri 0:0. SAK je takoj spretno pomiril, igral v širino, tako da po „spodrsilaju“ ne bi zažvela nepotrebnega hektika. Seveda je iniciativa ostala dalje v njegovem taboru. Kmalu nato pa je že prišlo do predodločitve. „Turbo“ Ratajecz je na desnem krilu preigral svojega branilca in premišljeno podal žogo v šestnajstmetrovko. Tu sta že nestrpno čakala Velik in Polanšek.

Hitro sta se „zmenila“: Marjan Velik je bliskovito skočil čez žogo in hkrati dupiral celotno obrambo. Justin Polanšek pa je „hinavsko“ poslal žogo neubranljivo v dolgo kot nasprotnega gola — 1:0 za SAK! Gledalci so po začetnem hujškanju (Jugos, Tschuschen...) polagoma utihnili! „naši“ predstavniki se niso pustili provocirati, odgovorili so z disciplinirano, pametno in zares navdušeno igro. Velik je zadel še prečko, a polčas se je glasil nespremenjeno 1:0 za SAK. Po zamenjavi strani so domačini startali ofenzivno, ki pa je usahnila v zanesljivi Sternovi obrambi. Najlepša akcija tekme je v 64. minuti potekla takole: Raczynski, tokrat neugnan in neverjetno borben, si je sredi polja priboril žogo. Potem ko je po čudoviti soloakciji na desni strani močno in precizno centriral žogo Gregoriču na glavo, je le-ta s še lepšim udarcem poskrbel za dokončno odločitev 2:0! Na srečo za domačine se je SAK zadovoljil s to prednostjo oziroma je lahkomišelnost in nekoncentriranost napravil še vrsto lepih priložnosti, drugače bi gostitelje „doletila“ še hujša polomija. Lahko napišemo, da je slovenska enajsterica s to predstavo položila zrelostni izpit za koroško ligo!

Selski nogometaši v zaskrbljeni krizi!

DSG SELE : KAC 0:1 (0:1)
Sele/pod Košuto, 200, Wulz
Gol: Zechner (7.)

Postava: Užnik; Jakopič, Oraže, Čertov, Hribnik; Olip, Golec, Čertov; Travnik, Hobel, Hribnik (menjava: Fera)

Končno so Selani dočakali prvo tekmo pod Košuto, vendar se je „vigredna premiera“ ponesrečila. Fera in ostali so v resni krizi in še posebej napadalna linija, ki ni in ni zmožna zadeti gola. Proti istemu nasprotniku so selski fantje jeseni — ko so bili na višku — zmagali z 1:0, v nedeljo pa so bili proti njim nemočni in brez možnosti za zadevek! Tekma se je začela simptomatično za Selane; to se pravi, da so le-ti spet enkrat kompletno zamudili start. Še preden je sploh pri-

šlo do pravega spopada, so namreč gostje iz Celovca že zatresli selsko mrežo. Po nepotrebnem prekršku je sodnik Wulz dosodil KAC-nogometašem prosti strel tik pred kazenskim prostorom. Domačini so ravno postavljali „zid“, ko je Rassi podal žogo Zechnerju in ta je takoj streljal. Njegov udarec je bil tako močan in precizen, da je Užnik — domači golman — brez reakcije obstal. 0:1 in obenem odločitev, ker je ostalo pri tem голу. Ves trud gostiteljev je bil zaman, saj so bili nespretni in preveč počasni. Pravzaprav je poraz zaslužen, ker KAC je bil v protinapadih vedno nevaren. To je bil za DSG Sele petih vigrednih nastopih že četrti „k.o.“! Položaj na lestvici postaja kritičen...

Šmihelčani nepreračunljivi!

ŠMIEHL : BOROVLJE 0:2 (0:1)
Šmihel, 200, Strnad
Gole: Schweiger (5.), Kohls (51.)

Postava: Guetz; Andrej, Šuler, Lopinsky, Krausler; Vavče, Berchtold, Pajenk; Krištof, Blažej, Britzmann (menjava: Buchwald, Verhnjak)

Kaj vendar se dogaja s šmihelskimi nogometaši? Nikakor ne najdemo konstantne forme, namreč tiste, ki so jo pokazali v prvih pomladanskih kolih. Tedaj so res navdušili svoje navijače kot tudi nogometne strokovnjake. Toda vzpon ni trajal dolgo. Zmagoslavju je sledil poraz, zmaga in še en poraz.

Torej so Šmihelčani v enem tednu doživeli na domačem igrišču kar dve katastrofi: pretekli teden 1:2 proti zadnjevrščenemu Žrelcu, ki bo zagotovo izpadel iz podlige(!) in minuli konec tedna proti Borovljam, ki še tudi niso „iz vode“, izgubljene točke v neposrednih dvobojih štejejo dvojno, prav zato omenjena poraza še bolj bolita. O tekmi sami ne izgubljamo preveč besed, saj so se Blažej & Co predstavili v katastrofalnem razpoloženju. Borovljčani, čeprav sami „ogroženi“, so nasprotnike popolnoma nadigrali in jim zaslužno odvzeli dve točki.

Ob robu povedana neprijetnost: včerajšnji slovenski derbi Sele - Šmihel je bil predodločen za obstoj v podligi. Ravno v trenutku, ko obe ekipi nujno potrebujejo točko! (Rezultat v koroškem časopisju).

NOGOMETNI TERMINI

sobota 18. 5. 1985

15.00 šol. SAK — šol. Žrelec
17.00 Velikovec I — Šmihel I

nedelja 19. 5. 1985

10.20 Volšperk — Sele
13.15 SAK ml. — Žrelec ml.
14.30 SAK pod 23 — Weitensfeld P. 23

16.30 SAK — Weitensfeld
18.00 dečki SAK — dečki KAC
torek 21. 5. 1985

17.00 dečki SAK — dečki Poreče

RESOLUCIJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

geto-šol, t. j. apartheida prav v smislu zahtev koroškega Heimatdienstu in svobodnjaške stranke. Nikoli ne bomo privolili v take šolske ureditve, ki zožujejo veljavnostno območje dvojezične šolske ureditve in izrivajo slovenski jezik iz občin in šolskih okolišev, kjer živi naša narodna skupnost.

Zato protestiramo tudi proti načinu razpisa ravnateljskih mest na dvojezičnih ljudskih in glavnih šolah južne Koroške po koroški deželni vladi, ki v razpisu z dne 9. 5. 1985 za štiri od petih mest ne zahteva več dvojezične kvalifikacije ravnatelja.

Odborniki in krajevni zastopniki osrednjih organizacij koroških Slovencev svarimo pred usodnimi posledicami ne samo za manjšino, temveč za deželo in državo, če bi prišlo do ločitve v šolah po jezikovni pripadnosti. Slovenska narodna skupnost bi bila prisiljena, da

podvzame vse možne korake, da prepreči tak usoden razvoj.

Zato iz tega mesta apeliramo na vse trezno misleče ljudi v deželi in državi, da skupno zagotovimo sožitje in sodelovanje med narodoma v deželi v smislu besed zveznega ministra dr. Herberta Moritza, ki se je izrekel proti ločitvi in za izboljšanje obstoječega dvojezičnega šolstva na Koroškem. Mislimo, da je reformni koncept, ki ga je izdelala strokovna skupina celovške univerze in ki ga podpirata obe osrednji organizaciji, najboljša podlaga za tako prizadevanje.

S podpisom avstrijske državne pogodbe je tudi Jugoslavija položila temelje za dobre sosedske odnose z Avstrijo, a je hkrati prevzela moralno in politično obvezo, da se zavzema za dosledno izvajanje predvsem manjšinskih določil avstrijske državne pogodbe.

Nadaljnje poslabšanje položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem zaradi neizpolnjevanja 7. člena avstrijske državne pogodbe in zaostrovanja na področju manj-